

Djurpark som lärplattform

Svenska djurparkers funktion i utbildning av biologisk mångfald, artbevarande och en hållbar utveckling

Filippa Jonsson

Självständigt arbete • 30 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Animal Science - masterprogram
Uppsala 2025

Djurpark som lärplattform – svenska djurparks funktion i utbildning av biologisk mångfald, artbevarande och en hållbar utveckling

Zoos as a platform for learning – the function of Swedish zoos in education about biodiversity, species conservation, and sustainable development

Filippa Jonsson

Handledare:	Maria Andersson, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Jenny Loberg, Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	30 hp
Nivå och fördjupning:	Avancerad nivå, A2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i husdjursvetenskap
Kurskod:	EX0870
Program/utbildning:	Animal Science – masterprogram
Kursansvarig inst.:	Institutionen för husdjurens biovetenskaper
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Djurpark, lärplattform, utbildning, läraaktiviteter, biologisk mångfald, hållbar utveckling, artbevarande

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens biovetenskaper

Sammanfattning

Många samhällsaktörer har ansvar att förmedla information om biologisk mångfald och bevarandearbete, men av dessa utmärker sig djurparker. Med totalt 148 miljoner besök årligen hos EAZA-medlemmar respektive 8 miljoner hos SDF-medlemmar finns stora möjligheter att nå ut till allmänheten med kunskap och intresse för djur och natur på ett lekfullt sätt till en bred målgrupp. När djurparker används som lärplattformar kan kunskap och engagemang spridas om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling genom flertalet läraaktiviteter. För att utnyttja så mycket som möjligt av den potential djurparker har vad gäller utbildning av allmänheten behövs ökad förståelse vad besökare tar med sig efter ett besök, samt vilka styrkor och svagheter som finns i utbildningsmiljöer och pedagogiska aktiviteter för att på så sätt utveckla och förstärka den pedagogiska verksamheten vidare. Syftet med denna studie var att undersöka upplevelser och inläring hos besökare kopplat till olika läraaktiviteter på svenska djurparker vad gäller biologisk mångfald, artbevarande, och hållbar utveckling. Det undersöktes även huruvida djurparksdjuren påverkade engagemang och inläring. Resultat pekade på att de aktiviteter som upplevdes mest lärorika var informationsskyltar, tillgänglig personal, djurpresentationer med djur, samt visningar med närkontakt med djur. De läraaktiviteter som skattades lägst var aktiviteter där djuren inte involverades. Faktorer som upplevdes kunna påverka lärandet positivt var främst engagerad och kunnig personal, samt närkontakt med djur som ökade engagemang. Lärandet upplevdes också kunna påverkas av den omgivande miljön kring läraaktiviteten. Svagheter i det pedagogiska utbudet var att det saknades inspiration och motivation för att förändra sina vanor mot en mer hållbar framtid. En ytterligare svaghet var djurens välfärd, som visade sig vara ett bekymmer hos många. I framtida forskning vore det gynnsamt att undersöka vad djurparker kan göra mer för att främja en hållbar framtid och för att öka inspirationen hos besökare att förändra sina beteenden. Huruvida kunskapen som djurparker når ut med faktiskt leder till förändrade beteenden vore också fördelaktigt att forska kring.

Nyckelord: djurpark, lärplattform, utbildning, läraaktiviteter, biologisk mångfald, hållbar utveckling, artbevarande

Abstract

Many societal actors bear responsibility for communicating information about biodiversity and conservation efforts, but among these, zoos stand out. With a total of 148 million visitors annually at EAZA member institutions and 8 million at SDF members, there are great opportunities to reach the public with knowledge and interest in animals and nature in a playful way to a broad audience. When zoos are used as learning platforms, knowledge and engagement regarding biodiversity, species conservation, and sustainable development can be spread through various educational activities. To fully utilize the potential zoos have in educating the public, a greater understanding is needed of what visitors take with them after a visit, as well as the strengths and weaknesses of educational environments and pedagogical activities, in order to develop and enhance the educational efforts further. The aim of this study was to examine visitors' experiences and learning related to different educational activities at Swedish zoos concerning biodiversity, species conservation, and sustainable development. It was also investigated whether the zoo animals influenced engagement and learning. The results indicated that the most educational activities were information signs, accessible staff, animal presentations including animals, and guides with close-contact with animals. Activities where animals were not involved were rated the lowest.

Factors that could positively influence learning included engaged and knowledgeable staff, as well as close contact with animals, which increased engagement. Learning could also be affected by the environment surrounding the activity. Weaknesses in the educational offerings included a lack of inspiration and motivation to change daily habits towards a more sustainable future. Additionally, animal welfare was a concern for many. Future research would benefit from exploring what more zoos can do to promote a sustainable future and to increase visitors' inspiration to change their behaviors. It would also be advantageous to investigate whether the knowledge conveyed by zoos actually leads to behavioral change.

Keywords: zoo, learning platform, education, learning activities, biodiversity, sustainable development, species conservation

Innehållsförteckning

Figurförteckning	7
Förkortningar	10
1. Inledning	11
1.1 Djurparkernas historia	11
1.2 Syfte och bestämmelser bakom djurparkers verksamhet.....	11
1.3 Utbildningens roll i att sprida kunskap och uppmärksamhet kring biologisk mångfald och hållbar utveckling.....	13
1.4 Djurpark som lärplattform.....	14
1.5 Syfte och frågeställningar	14
2. Material och metod	16
2.1 Framställning och distribution	16
2.2 Målgrupp	17
2.3 Enkätens utformning	17
2.4 Bearbetning av data	18
3. Resultat	19
3.1 Läraaktiviteter viktiga för lärandet.....	19
3.2 Orsaker till att vissa läraaktiviteter upplevs ge mer än andra	23
3.3 Faktorer som upplevs påverka inläring	25
3.4 Djurens påverkan på inläring vid olika läraaktiviteter.....	27
4. Diskussion	28
4.1 Styrkor och svagheter i det pedagogiska utbudet.....	28
4.2 Utvecklingsmöjligheter	30
4.3 Etiskt perspektiv	33
4.4 Samhälls- och hållbarhetsperspektiv	35
4.5 Metodens för- och nackdelar	36
4.5.1 Enkätmetodik	36
4.5.2 Målgrupp	37
4.5.3 Urval och representativitet	37
4.5.4 Antalet respondenter	38
4.6 Tillämpningar av arbetet och framtida forskning.....	39
Slutsats	41
Tack	42
Referenser.....	43
Populärvetenskaplig sammanfattning	45
Bilaga 1.....	47

Figurförteckning

Figur 1. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om det finns pedagogiska aktiviteter som upplevs lärorika. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.....	20
Figur 2. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	21
Figur 3. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	21
Figur 4. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	21
Figur 5. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	21
Figur 6. Figur 2. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	22
Figur 7. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	22
Figur 8. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	22
Figur 9. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".....	23

Figur 10. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet"	23
Figur 11. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om inhämtning av ny kunskap. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	24
Figur 12. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om inhämtning av ny kunskap. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	24
Figur 13. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om orsaker till att en viss läraaktivitet ger mer. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	25
Figur 14. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inspiration av det pedagogiska utbudet. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	25
Figur 15. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inspiration av det pedagogiska utbudet. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	26
Figur 16. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om faktorer som påverkar inläring. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	26
Figur 17. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om djurparkers roll inom utbildning. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	27
Figur 18. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om djurparkers roll inom utbildning. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	27
Figur 19. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inställning till djurpark. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	28
Figur 20. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet kring djurens påverkan vid läraaktiviteter. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt	28

Förkortningar

EEP	EAZA EX-situ Programme
EAZA	European association of zoos and aquaria
SDF	Svenska djurparksföreningen
WAZA	World association of zoos and aquaria

1. Inledning

1.1 Djurparkernas historia

Under många tusen år har djur använts för att väcka känslor, där de allra första djursamlingarna kopplades ihop med makt och rikedom. En av de tidigaste dokumenterade djurparkerna hölls av Egyptens drottning Hatshepsut år 1500 f.Kr (Roe et al., 2014). Hennes omfattande samling påvisade inte bara rikedom utan också att hon var en kraftfull och framgångsrik ledare. Under den europeiska renässansperioden år 1456–1828 blev djursamlingar kända som menagerier, samlingar av exotiska djur, där många affärsmän konkurrerade med varandra om att ha den största samlingen (Hancock, 2010). Flera av dessa privatägda samlingar blev så småningom offentliga, kulturella institutioner där skötseln och utställningsstandarden förbättrades (Roe et al., 2014).

I London år 1828 öppnades Zoological Gardens som blev en av de första att följa det moderna konceptet djurpark (Hancock, 2010). Konceptet skiljde sig från menagerier med stora samlingar av många arter i sterila burar till färre arter i större och mer naturalistiska inhägnader. Hädanefter följde många djurparker efter, men trots detta växte inte kunskapen och informationen till besökarna om de vilda djuren och dess naturliga habitat (Hancock, 2010). Kritik växte fram och 1900-talet blev en tid då allmänheten började ifrågasätta behovet av och syftet med djurparker (Kreger & Hutchins, 2010). Det var först under sent 1900-tal fokus skiftade för att förbättra djurens välfärd och deras miljö. I samband med detta fick bevarande av arter, forskning och pedagogik en större roll (Kreger & Hutchins, 2010). Med större förväntningar och med den kritik som djurparker har riktat mot sig idag har djurparker fortsatt utvecklas och diversifiera sina roller och ansvar gentemot bevarande, pedagogik, djurvälfärd och forskning (Hancock, 2010; Roe et al., 2014).

1.2 Syfte och bestämmelser bakom djurparkers verksamhet

Bland de svenska djurparkerna är syftet att arbeta med bevarandearbete, forskning, djurvälfärd och utbildning (Miranda et al., 2023). Utifrån dessa mål är huvuduppgiften att bidra till en hållbar framtid genom att bevara hotade arter och deras naturliga livsmiljöer, menar Svenska djurparksföreningen (Svenska

Djurparksföreningen, u.å), medlemsorganisation för djurparker i Norden. Att utbilda allmänheten om hotade arter samt att bevara den biologiska mångfalden är krav för att djurparker ska få tillstånd att förevisa vilda djur, enligt 49 § artskyddsförordningen (2007:845). I samma paragraf beskrivs också krav om forskning som främjar bevarandet av arterna, hög standard på djurvälstånd, veterinärvård, berikning och uppfylla behov för varje specifik art. För att nå målet att bidra till en hållbar framtid krävs noga samspel mellan bevarandearbete, forskning, djurvälstånd och utbildning, som alla kan ses som grundstenar i djurparkernas verksamhet (Svenska Djurparksföreningen, u.å.; Kreger & Hutchins, 2010; Miranda et al., 2023).

I Sverige finns 15 djurparker, akvarier och tropikhus, hädanefter djurparker, som är anslutna till Svenska djurparksföreningen (Svenska djurparksföreningen, u.å.). Svenska djurparksföreningen, hädanefter SDF, är en medlemsorganisation för djurparker i Norden med syfte att öka samarbete mellan parker, öka dess status i samhället samt se till att medlemmarna arbetar gentemot organisationens uppsatta mål och stadgar rörande bevarande, forskning och utbildning. Även om alla dessa djurparker skiljer sig från varandra med varierande resurser, olika djur för förevisning, med mer eller mindre andel besökare arbetar alla mot gemensamma mål (Svenska djurparksföreningen, u.å.).

Bevarandearbete kan ske på många olika sätt genom ex situ och in situ-projekt. Ex situ innebär bevarandeprojekt som utförs utanför artens naturliga habitat, exempelvis avelsprogram såsom EEP-program (EAZA EX-situ Programme). In situ innebär bevarandeprojekt som utförs i artens habitat, exempelvis återintroduktion av djur (Miranda et al., 2023). Utöver bevarandearbete är forskning ett annat viktigt område för djurparker. Forskningsprojekt kan möjliggöras i olika grad genom samarbeten mellan universitet och högskolor. Här har djurparker en unik möjlighet genom att forskare kan samla in information från de djur som hålls i parken som hade varit betydligt svårare, om inte omöjligt, i det vilda (Miranda et al., 2023). Djurparker används även som lärplattform där upplevelser i parkerna väcker engagemang och intresse för djur och natur. Det pedagogiska utbudet varierar men kan innehålla allt från aktiviteter och interaktiva stationer, skyltar, möten med personal, djurpresentationer, guidningar och lektioner eller kurser (Miranda et al., 2023).

Utöver Svenska djurparksföreningen finns andra organisationer såsom ”European association for zoos and aquaria”, hädanefter EAZA (EAZA, u.å.). I denna medlemsorganisation är fler än 400 djurparker och akvarium runt om i Europa och västra Asien med i, där syftet är att sätta en standard för djurparkernas verksamhet. EAZAs medlemmar arbetar även gemensamt mot artbevarande

genom populationsskötsel, vård av vilda djurs hälsa och välfärd, representation inom internationella organisationer samt vetenskaplig forskning (EAZA, u.å.). Ett annat viktigt område för EAZA är utbildning. Med totalt 148 miljoner besök årligen hos EAZA-medlemmarna finns stora möjligheter att nå ut till allmänheten med kunskap och intresse för djur och natur (EAZA, u.å.). Engagerande utbildning ska enligt EAZA ge besökare en chans att lära sig om djuren och dess natur, engagera sig i bevarande och känna att de själva har en möjlighet att säkra en hälsosammare framtid för vår planet (EAZA, u.å.).

1.3 Utbildningens roll i att sprida kunskap och uppmärksamhet kring biologisk mångfald och hållbar utveckling

Den biologiska mångfalden utgör grunden för våra liv. Trots detta förstörs ekosystem dagligen, vilket leder till en minskning av den biologiska mångfalden (Spehn, 2023). Även om medvetenheten om miljön har ökat bland allmänheten under de senaste decennierna, är många fortfarande inte aktivt engagerade i beteenden som stödjer en mer hållbar framtid (Bickford et al., 2012).

Trots medvetenhet om klimatförändringar saknas motivation att agera, som är nödvändig för att ta steget mot mer miljövänliga handlingar och beteenden (Bickford et al., 2012). Dessutom finns det en växande klyfta mellan människor och natur, särskilt i urbana områden. Dessa faktorer kan ytterligare försvåra engagemanget och förändringen mot en mer hållbar värld. Även om en ökad medvetenhet om miljön korrelerar med en ökad benägenhet att agera miljövänligt krävs det mer för att omvandla kunskap till konkret handling (Bickford et al., 2012). För att förändra människors syn på miljön behövs inte bara utbildning i skolan, utan även praktiska upplevelser i naturområden och deltagande i utomhusaktiviteter (Spehn, 2023). Detta kan bidra till ett ökat engagemang och förståelse för vår relation till naturen. Att skapa ett starkare engagemang för en hållbar miljö, följt av miljövänliga handlingar, är en process som tar tid och kräver att olika aktörer tar ansvar för att effektivt förmedla information (Bickford et al., 2012; Spehn, 2023).

Framtiden för utbildning och kommunikation kring biologisk mångfald och hållbar utveckling ligger i gemensamma insatser och samarbeten mellan olika aktörer (Spehn, 2023). Även om vetenskapen är vår grund för att förstå miljön och de förändringar som sker, leder det oftast inte till ett aktivt engagemang hos allmänheten. Därför är det avgörande att forskare inom hållbar utveckling och bevarandearbete, samt de samhällsaktörer som arbetar med dessa ämnen, visar stort engagemang och passion (Spehn, 2023). Detta engagemang, tillsammans

med effektiv kommunikation, kan användas för att nå ut till olika målgrupper och minska klyftan i förståelsen av vetenskapliga frågor (Bickford, 2012; Spehn, 2023). Vidare kan samarbeten mellan samhällsaktörer och experter skapa unika möjligheter till utbildande information som leder till en förändring mot ökad kunskap, engagemang och miljövänliga handlingar (Spehn, 2023).

1.4 Djurpark som lärplattform

Många samhällsaktörer har ansvar att förmedla information om biologisk mångfald och bevarandearbete, men av dessa utmärker sig djurparker. Med totalt 148 miljoner besök årligen hos EAZA-medlemmar respektive 8 miljoner hos SDF-medlemmar finns stora möjligheter att nå ut till allmänheten med kunskap och intresse för djur och natur på ett lekfullt sätt till en bred målgrupp (Schilbert & Scheersoi, 2023; EAZA, u.å.; Svenska djurparksföreningen, u.å.). När djurparker används som lärplattformar kan kunskap och engagemang spridas om arter, ekosystem och miljö genom bland annat aktiviteter, informationsskyltar och interaktiva stationer. Viktiga är också alla de möten som sker mellan besökare och parkernas personal samt djurmöten för att förbättra lärandet och fördjupa engagemanget (Kleiman, 2010).

Sedan förväntningarna på djurparkernas syfte ändrades under sent 1900-tal från underhållning till ett större fokus på artbevarande, forskning och utbildning har en omvandling skett med ökat pedagogiskt utbud (Kreger & Hutchins, 2010). Med engagerande utbildning vill djurparker ge besökare en chans att lära sig och få kontakt med djuren, engagera sig i bevarande och förstå vad man själv kan göra för att främja en hållbar framtid (EAZA, u.å.).

Vad gäller djurparkernas utbud av läraaktiviteter finns både möjlighet att iaktta djur, läsa på informationsskyltar och andra typer av informationsstationer. Utöver detta erbjuds även skolbesök och kurser, guidningar och presentationer av djurvårdare (Miranda et al., 2023). För att utnyttja så mycket som möjligt av den potential djurparker har vad gäller utbildning av allmänheten behövs ökad förståelse vad besökare tar med sig efter ett besök, samt vilka styrkor och svagheter som finns i utbildningsmiljöer och pedagogiska aktiviteter för att på så sätt utveckla och förstärka den pedagogiska verksamheten vidare (Schilbert & Scheersoi, 2023).

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka upplevelser och inläring hos besökare kopplat till olika läraaktiviteter på svenska djurparker vad gäller biologisk

mångfald, artbevarande, och hållbar utveckling. Det kommer även undersökas huruvida djurparksdjuren påverkar engagemang och inläring.

Frågeställningar:

1. Vilka former av läraaktiviteter upplevs av besökare vara viktiga för lärandet?
2. Varför upplevs vissa läraaktiviteter ge mer än andra?
3. Vilka faktorer under en läraaktivitet upplever besökare kan påverka lärandet?
4. Hur upplever besökare att inläring påverkas av närvaron av djurparksdjur vid olika typer av utbildningstillfällen?

2. Material och metod

För att besvara frågeställningarna genomfördes en enkätundersökning baserat på det pedagogiska utbudet i svenska djurparker, där djurparker i enkäten definierades som anläggning som förevisar djur minst 7 dagar per år, i enlighet med kap 1, 5 § i Statens jordbruksverks föreskrifter om djurhållning i djurparker m.m. (SJVFS 2019:29).

2.1 Framställning och distribution

Enkätundersökningen genomfördes under en period på fyra veckor under mars och april 2025 och fanns då tillgänglig digitalt. Enkäten skapades i programmet Netigate (www.netigate.se) och skickades först ut till fem testpersoner för att lämna synpunkter på enkätens utformning och omfattning. Innan slutgiltig publicering reviderades enkäten i enlighet med de kommentarer som framkom från testpersonerna.

För att sprida enkäten kontaktades nio djurparker via mail för att nå ut med länk till besökare och anställda på olika svenska djurparker. Inkluderat i mailet fanns information om bakgrund och syfte med studien, att samtliga svar hanteras anonymt, och slutligen en uppmaning om att vara med och bidra till forskning. De zoologer som kontaktades tillhörde djurparkerna Borås Djurpark, Furuvik, Kolmården, Lycksele Djurpark, Nordens Ark, Parken Zoo, Slottsskogen, Skansen, Skånes Djurpark, Vildriket och Ölands djur- och nöjespark. Utöver kontakt direkt till djurparkerna mailades även Svenska Djurparksföreningen för ytterligare spridning till medlemmar med dess besökare och personal. Här inkluderades samma information som mailats ut till zoologer. Urvalet av de kontaktade djurparkerna grundade sig i att dessa tillhör flera av de allra största djurparkerna i Sverige. Det inkluderades både medlemmar och icke-medlemmar i Svenska djurparksföreningen, där alla ovanstående är medlemmar utom Nordens Ark och Parken Zoo. Med urvalet var syftet även att nå en geografisk spridning på respondenter i enkäten.

Uppmaningar till att delta i enkäten kommunicerades personligen samt med hjälp av annan personal vid diverse kurser och djurpresentationer på en av de mest centrala djurparkerna i Sverige, Skansen i Stockholm. På denna djurpark placerades dessutom skyltar på området med QR-kod till enkäten. Vidare publicerades länk samt QR-kod i diverse forum på sociala medier såsom LinkedIn och Facebook. Här inkluderades samma information som mailats ut till zoologer och Svenska djurparksföreningen.

2.2 Målgrupp

Enkäten riktade sig till personer som någon gång under de senaste två åren besökt en svensk djurpark, alternativt som är eller har varit anställd personal på djurpark. Målgruppen valdes ut för att möjliggöra inkludering av många svarande men med en begränsning på två år för att undvika utdaterade svar om djurparksbesöket inträffade för länge sedan. Även anställda räknades in i målgruppen för att uppnå en mångfald av svarande med både besökare och anställda. Uppdelningen tydliggjordes i enkätens andra fråga gällande om respondenten jobbar eller har jobbat på djurpark.

2.3 Enkätens utformning

Frågorna i enkäten bestod av totalt 19 påståenden och öppna frågor samt ytterligare delfrågor. Dessa gällde bland annat utbud av pedagogisk verksamhet, inlärningsmöjligheter, tillgänglighet av information, inläring av ny information, samt förståelse för djurparkernas arbete. I enkäten inkluderades en förtydligande beskrivning av läraaktiviteter och visas i tabellen nedan.

Tabell 1. Tabellen visar förtydligande av läraaktiviteter. I tabellen presenteras nio olika läraaktiviteter med tillhörande kortfattad beskrivning av vad aktiviteten innebär.

Läraaktiviteter	
Informationsskyltar	Exempelvis skyltar med information om djuren.
Interaktiva stationer	Information med interaktiva medel, exempelvis spel eller skyltar där användaren aktiveras för att nå information.
Tillgänglig personal	Personal runt om i parken som kan svara på frågor, visa eller berätta om det som efterfrågas av besökare.
Djurpresentationer med djur	Kortare presentation som ofta hålls vid djurhågn där djuren syns, öppen för alla.
Djurpresentationer utan djur	Kortare presentation som ofta hålls vid djurhågn där djuren inte syns, öppen för alla.
Visningar med närkontakt med djur	Längre guidning i grupp som kan inkludera närkontakt såsom klapp av tamdjur, eller att få stå precis vid stängsel nära ett vilt djurparksdjur.
Visningar utan närkontakt med djur	Längre guidning i grupp med exempelvis mer fokus på berättande om djuren där djuren kan ses på längre avstånd.
Kurs/lektion med djur	Bokad för exempelvis skolklass inom specifikt ämne där djur kan ses på längre avstånd eller på annat sätt inkluderas i kursen/lektionen.
Kurs/lektion utan djur	Bokad för exempelvis skolklass inom specifikt ämne där lektionen endast sker i lokal där djur inte kan ses eller på annat sätt inte inkluderas i kursen/lektionen.

För varje påstående användes en sexgradig skala där 1 motsvarade ”stämmer inte alls” och 6 ”stämmer helt” med personens egen åsikt. De öppna frågorna i enkäten gav en chans att utveckla svar och ge exempel på bland annat förbättringsmöjligheter. Den fullständiga enkäten återfinns i bilaga 1.

2.4 Bearbetning av data

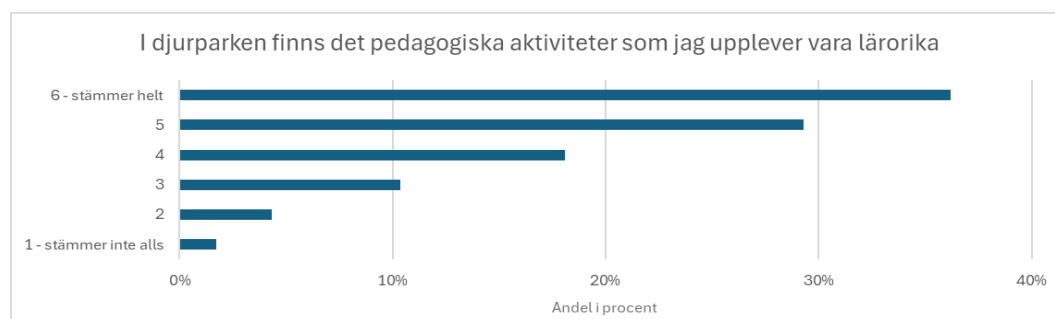
Alla enkätsvar sammanställdes automatiskt i Netigate. Dessa exporterades sedan till programmet Microsoft Excel där diagram skapades.

3. Resultat

Antal respondenter var 125 svarande varav 87 fullföljde enkäten. I resultatet inkluderas svar från enkäter som inte var fullständiga. Fråga 1 och 2 i enkäten gav bakgrundsinformation om respondenterna angående vilken eller vilka djurparker respondenterna hade besökt under de senaste två åren, samt huruvida respondenten jobbar eller har jobbat på djurpark. I enkätstudien inkom flest svar från besökare från Skansen, med 72 %, följt av Kolmården med 39 % och Borås djurpark med 30 %. På påståenden gällande respondenternas anställningsbakgrund svarade 41 % att de för närvarande arbetar på en djurpark, 46 % att de inte gör det, och 13 % att de tidigare har arbetat på en djurpark.

3.1 Läraktiviteter viktiga för lärandet

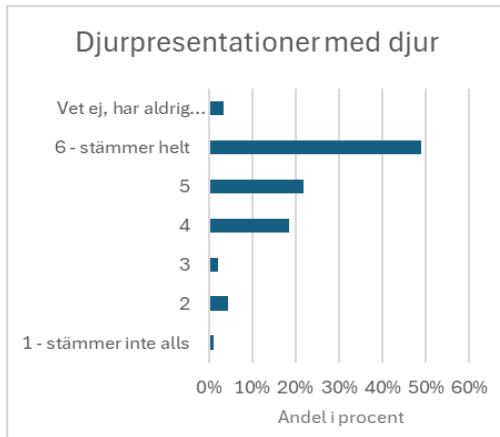
Majoriteten av respondenterna angav att det fanns pedagogiska aktiviteter i djurparken som upplevdes lärorika. Gradering 6 innebar att påståendet stämde helt överens med deras egen åsikt och 83 % (n=87 av 116) hade placerat sitt svar på den övre delen av skalan (4–6), med tyngdpunkt på 5 och 6, vid påståendet rörande lärorika pedagogiska aktiviteter (se fig. 1).

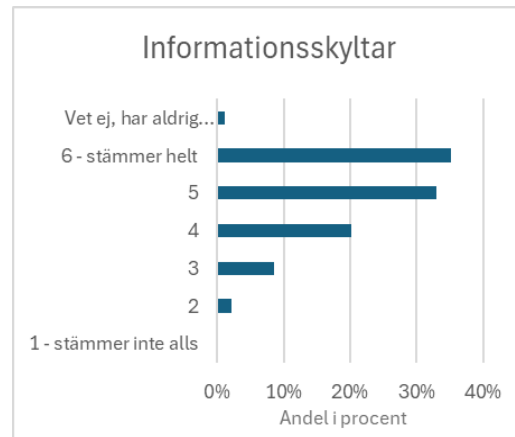
Figur 1. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om det finns pedagogiska aktiviteter som upplevs lärorika. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

Vid ett påstående fick respondenter besvara vilka läraktiviteter som anses viktiga för lärandet och vilka läraktiviteter som respondenten lär sig mest av. Respondenterna fick skatta totalt nio läraktiviteter. Av de nio var det djurpresentationer med djur, informationsskyltar, tillgänglig personal och visningar med närkontakt med djur som skattades som mest lärorika med tyngdpunkt på 6, stämmer helt. På djurpresentationer med djur hade 89 % (n=82 av 92) av respondenterna placerat sina svar i den övre delen av skalan (4-6) (se fig. 2). Vad gällde informationsskyltar hade 88 % (n=83 av 94) placerat sitt svar i

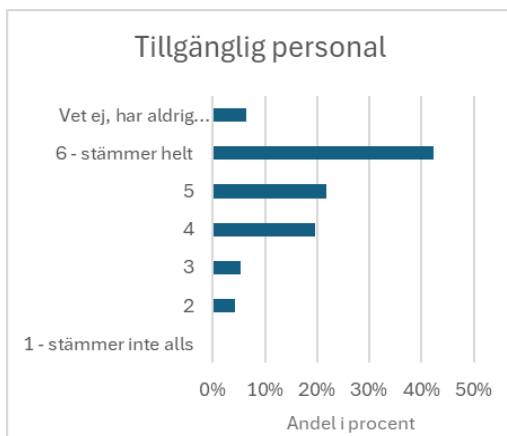
den övre delen av skalan (se fig. 3). Tillgänglig personal ansåg 84 % (n=77 av 92) vara mest lärorikt baserat på flest placerade svar i den övre delen av skalan (se fig. 4). På visningar med närkontakt med djur hade 78 % (n=72 av 92) placerat sina svar i den övre delen av skalan (se fig. 5).

Figur 2. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".

Figur 3. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".

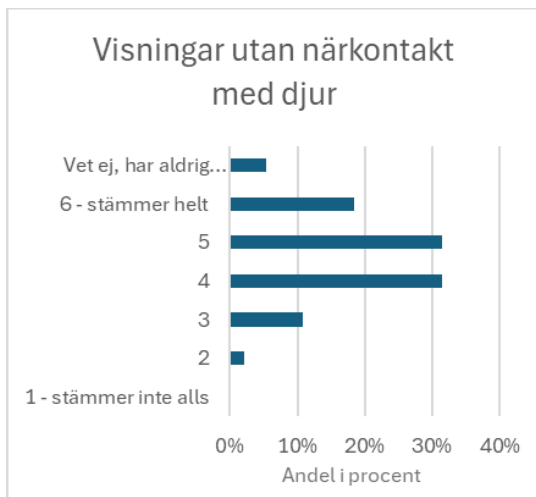

Figur 4. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".

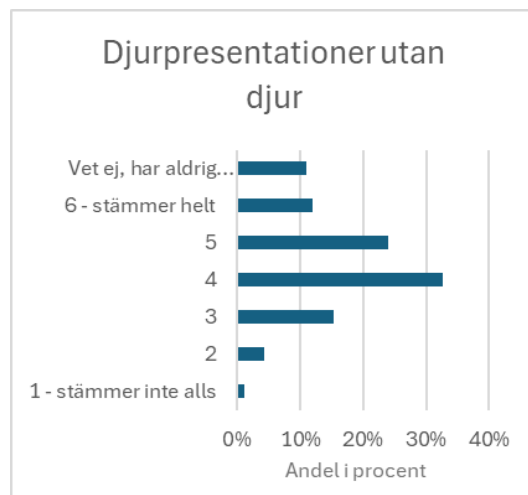

Figur 5. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraaktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet".

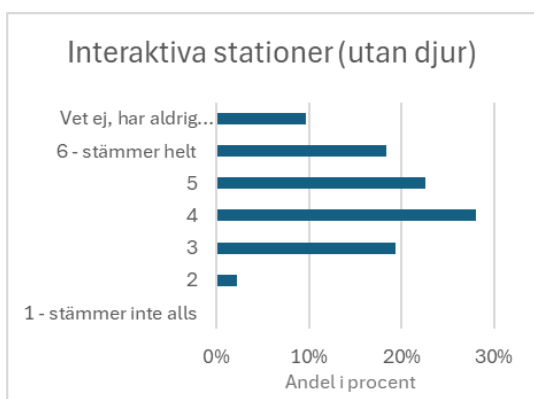
De lägre skattade läraktiviteterna var visningar utan närkontakt med djur, djurpresentationer utan djur, interaktiva stationer samt kurs/lektion med och utan djur. På visningar utan djur hade 82 % (n=75 av 92) angett svar i den övre delen av skalan, med tyngdpunkt på 4 och 5 (se fig. 6). Vid påståendet om djurpresentationer utan djur ansågs lärorikt placerade 69 % (n=63 av 92) sina svar i den övre delen av skalan med tyngdpunkt på 4 (se fig. 7). Vad gällde interaktiva stationer utan djur placerades 69 % (n=64 av 93) av svaren i den övre delen av skalan, varav flest på 4 (se fig. 8).

Figur 6. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraktivitet".

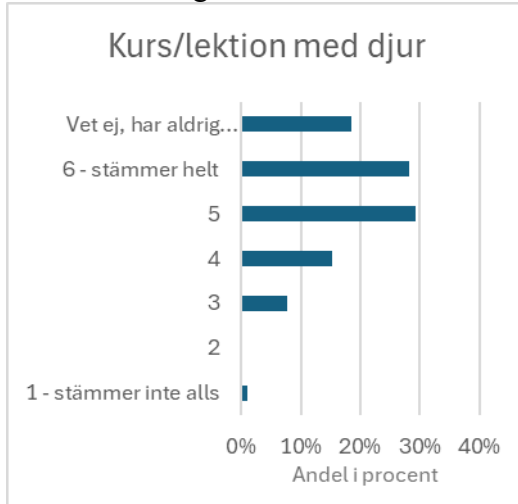

Figur 7. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraktivitet".

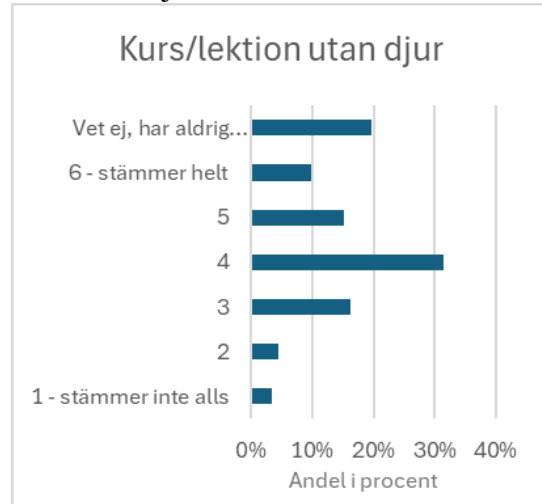

Figur 8. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet "vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraktivitet".

På kurs/lektion med djur angav 72 % (n=67 av 92) svar i den övre delen av skalan varav flest på 5, jämfört med 57 % (n=52 av 92) med flest på 4 om djuren inte inkluderades. Bland de lägre skattade läraktiviteterna var det en högre andel som inte hade deltagit i läraktiviteten och därför svarat ”vet ej”.

Figur 9. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet ”vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraktivitet”.

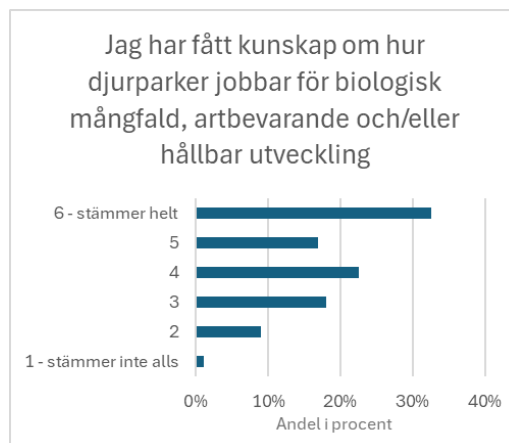
Figur 10. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om till vilken grad en läraktivitet upplevs lärorik. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt, samt alternativet ”vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraktivitet”.

I enkäten gavs en chans att ge förslag på annat alternativ på annan lärorik aktivitet. Här angavs svar som dialog med personal, spel, filmer, läsning, matning, klapp eller annan typ av interaktiv kontakt.

Andra påståenden i enkäten handlade om respondenten anser sig ha fått kunskap inom utvalda områden. Majoriteten av respondenterna ansåg sig ha fått kunskap om djurparkens arter och dess status i det vilda, genom att 91 % (n=81 av 89) hade placerat sina svar på den övre delen av skalan med tyngdpunkt på 6. Även biologisk mångfald och artbevarande ansåg en majoritet på 77 % (n=68 av 89) ha fått kunskap om utifrån svar placerade mellan 4–6. En något lägre majoritet ansåg sig ha fått kunskap om hållbar utveckling då 64 % (n=57 av 89) svarat mellan 4–6 (se fig. 11). Kunskap om hur djurparker jobbar för biologisk mångfald, artbevarande och/eller hållbar utveckling svarade 72 % (n=64 av 89) i den övre delen av skalan (se fig. 12).

Figur 11. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om inhämtning av ny kunskap. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

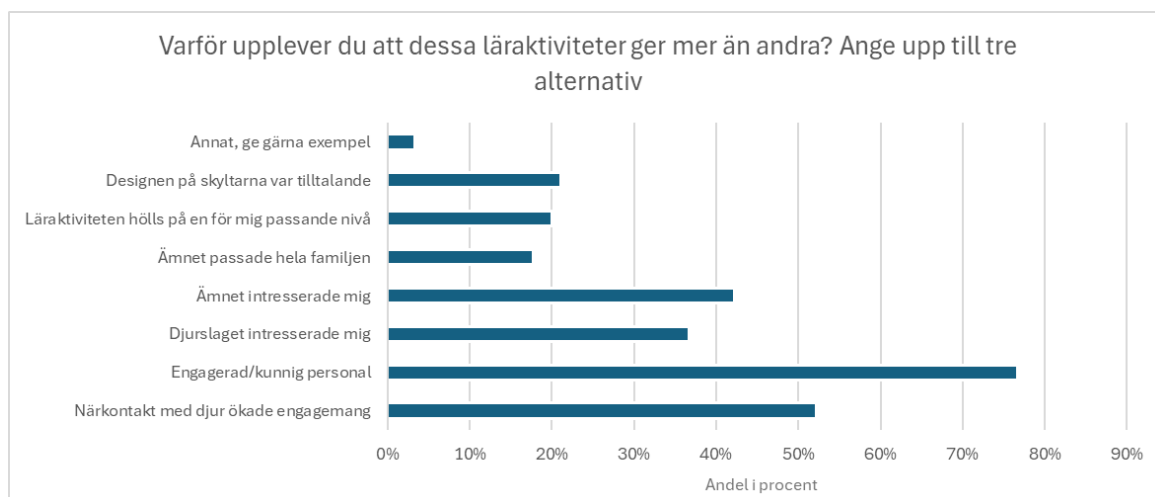

Figur 12. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om inhämtning av ny kunskap. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

3.2 Orsaker till att vissa läraaktiviteter upplevs ge mer än andra

Ett påstående i enkäten handlade om varför vissa läraaktiviteter upplevs ge mer än andra (se fig. 13). Påståendet inkluderade åtta alternativ där upp till tre alternativ kunde anges. Det sista alternativet gav en chans att ge ett eget exempel.

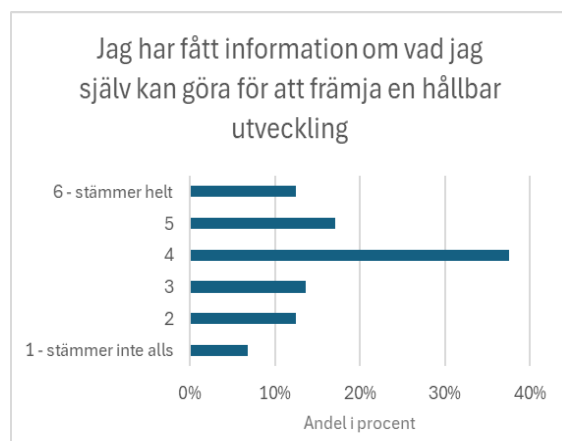
Majoriteten angav "engagerad och kunnig personal" som en orsak till att en läraaktivitet kan ge mer än andra. Ett annat alternativ som stack ut var att "närbkontakt med djur ökade engagemang". Två alternativ med mer jämn fördelning på var "intressant djurslag" respektive "intressant ämne". De tre alternativ med lägst svarsfrekvens var "ett ämne som passade hela familjen", "en passande nivå", samt "tilltalande design på skyltarna". Det sista alternativet gav en chans att kommentera eget exempel. Här angavs att vissa läraaktiviteter kan ge mer när man får komma nära djuren och att individerna kan ge en mer personlig känsla.

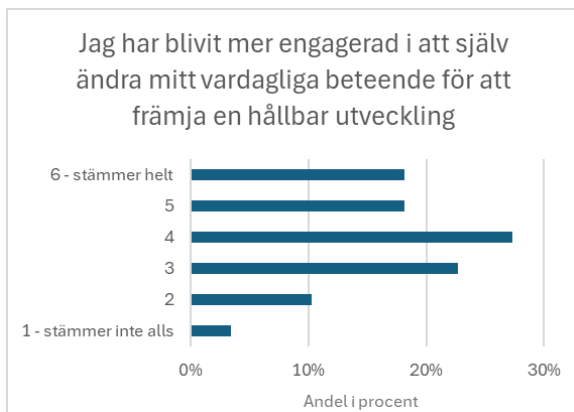
Figur 13. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om orsaker till att en viss läraktivitet ger mer. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

Ett annat påstående i enkäten handlade om upplevelsen av det pedagogiska utbudet. På påståendet om det är lätt att hitta information om djurparkens utbud av läraktiviteter angav 89 % (n=100 av 111) svar mellan skala 4–6. Liknande svar gavs på påståendet om djurparkens utbud av läraktiviteter är tillgängliga för många personer att vara med på. Här angav en majoritet på 84 % (n=94 av 111) svar i den övre delen av skalan.

Fortsättningsvis inkluderades påståenden om vad besökarna själva kan göra och förändra i sitt framtida beteende. Ett påstående i enkäten handlade om huruvida respondenterna har fått information om vad man själv kan göra för att främja en hållbar utveckling. Här angav en majoritet på 38 % (n=33 av 88) grad 4 på skalan, där de andra svarsalternativen var relativt jämnt fördelade mellan 7–17 % (se fig. 14). På påståenden om respondenterna har blivit mer engagerade i att själv ändra sitt vardagliga beteende för att främja en hållbar utveckling (se fig. 15) var det svaren 3–4 på skalan som dominerade på totalt 50 % (n=44 av 88).

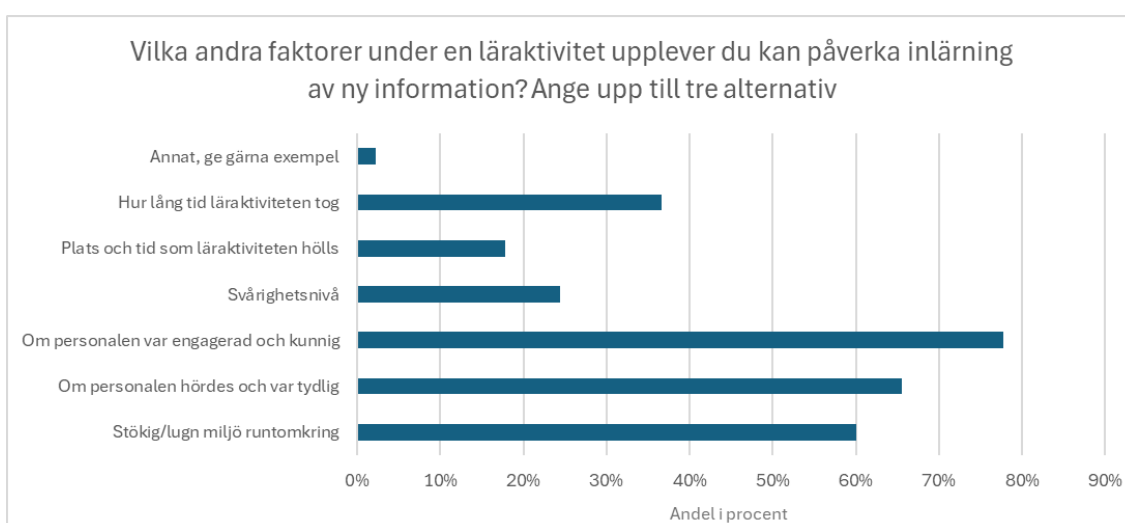
Figur 14. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inspiration av det pedagogiska utbudet. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

Figur 15. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inspiration av det pedagogiska utbudet. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

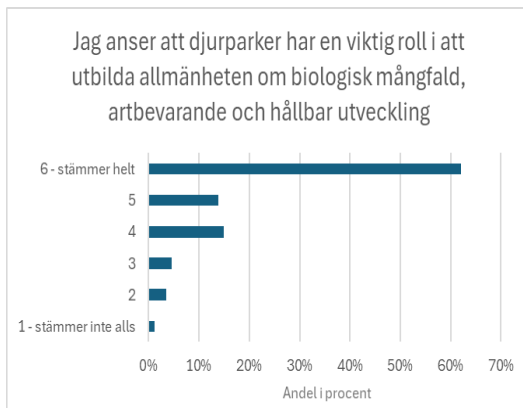
3.3 Faktorer som upplevs påverka inläring

För att ta reda på vilka faktorer under en läraaktivitet besökare upplever kan påverka lärandet inkluderades ett sådant påstående i enkäten. Det fanns också möjlighet att kommentera exempel på annat alternativ (se fig. 16). En majoritet angav att engagerad och kunnig personal kan påverka lärandet. Två andra populära alternativ var ”stökig/lugn miljö runtomkring” respektive ”om personalen hördes och var tydlig”. Tre lägre rankade alternativ var ”svårighetsnivå”, ”plats och tid för läraaktivitet”, samt ”hur lång tid läraaktiviteten tog”. Endast två respondenter hade lämnat kommentarer, där de tog upp frågor om läsbarheten på skyltar samt om personalens synlighet.

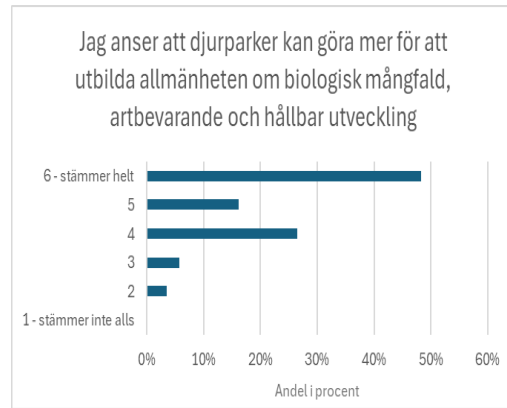

Figur 16. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om faktorer som påverkar inläring. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

Enkäten inkluderade även attityd och inställning till djurpark. I ett påstående om respondenten har förstått vad djurparkernas syfte är angav över hälften av respondenterna att påståendet stämmer helt. En majoritet angav även ”stämmer helt” vid påståendet att djurparker har en viktig roll i att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling (se fig. 17). Som en fortsättning av föregående påstående angav 91 % (n=79 av 87) ett svar mellan 4–6 i skalan angående om djurparker kan göra mer för att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling (se fig. 18).

Figur 17. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om djurparker roll inom utbildning. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

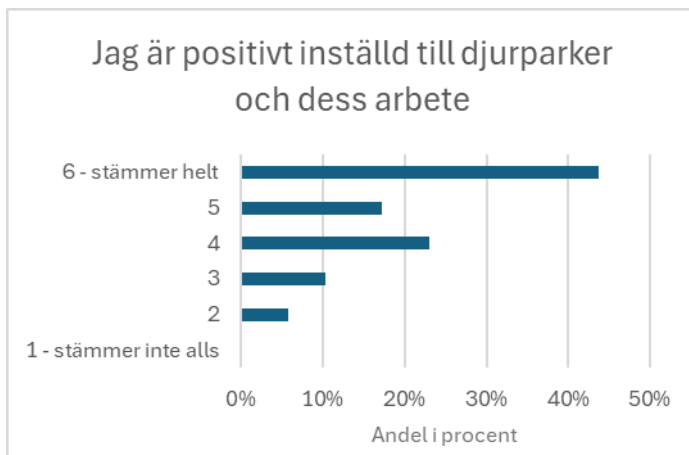

Figur 18. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om djurparker roll inom utbildning. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

Här gavs även en chans att kommentera exempel på hur djurparker kan göra mer, där 26 personer valde att ge en kommentar. Det fanns kommentarer kring satsning på visningar och övrig pedagogik som har ämnen som biodiversitet, artbevarande och hållbar utveckling som kärna i det som ska förmedlas. Fler respondenter önskade mer information om ekosystem och att djurparker kan hjälpa till att ge en helhetsbild kring hur allt i naturen hänger ihop. Andra kommenterade behovet av konkreta exempel på vad man som besökare kan göra för att främja en hållbar utveckling. Det fanns förslag om att utöka samarbeten för bevarande och andra projekt. Flertalet förslag påpekade vikten av att nå ut till fler exempelvis genom sociala medier, webinarie, kvällskurser och fortbildning till lärare och skolverksamhet. Det fanns även kommentarer kring att anpassa budskap efter målgrupp och satsa mer på lärande för vuxna då mycket är anpassat efter barn.

Vid enkätens sista påstående fick respondenten svara på om denne är positivt inställd till djurparker och dess arbete. Här angav en majoritet att påståendet stämmer helt. Ingen svarade att påståendet inte stämmer alls, och 6 (n=5 av 87) till 23 % (n=20 av 87) svarade däremellan (se fig. 19). Även här gavs en chans att

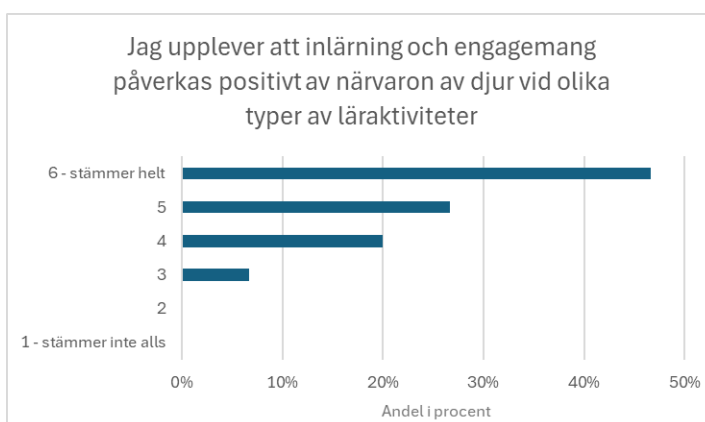
ge en kommentar. Totalt 23 hade kommenterat där flertalet kommenterade att det beror på hur djuren har det.

Figur 19. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet om påståendet om inställning till djurpark. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

3.4 Djurens påverkan på inläring vid olika läraaktiviteter

Om inläring och engagemang påverkas positivt av närvaron av djur har tangerats vid flertalet tillfällen i enkäten. Både i faktorer som upplevs påverka inläring, hur lärorika olika läraaktiviteter är, samt hur djurens välfärd kopplas till inställningen till djurpark som helhet. Enkäten inkluderade även ett påstående som bokstavligen tar upp om inläring och engagemang påverkas positivt av närvaron av djur vid olika typer av läraaktiviteter. Här placerade hela 94 % (n=84 av 90) sina svar mellan 4–6 på skalan, där en majoritet svarade att påståendet stämmer helt (se fig. 20).

Figur 20. Fördelningen i procent av svar utifrån påståendet kring djurens påverkan vid läraaktiviteter. Svaren gavs på en skala från 1-6 där 1=stämmer inte alls och 6=stämmer helt.

4. Diskussion

När djurparker används som lärplattformar kan kunskap och engagemang kring biologisk mångfald och bevarandearbete spridas till en bred målgrupp (Schilbert & Scheersoi, 2023; EAZA, u.å.; Svenska djurparksföreningen, u.å.). I den här studien utfördes en enkätundersökning för att undersöka upplevelser och inläring hos besökare kopplat till olika läraaktiviteter på svenska djurparker vad gäller biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling. Det undersöktes vilka former av läraaktiviteter besökare upplevde som viktiga för lärande samt varför vissa läraaktiviteter ger mer än andra. Det undersöktes även vilka faktorer som skulle kunna påverka lärandet, inklusive påverkan från närvaro av djurparksdjur. I denna sektion analyseras resultaten av studien i relation till forskning. Dessutom diskuteras utvecklingsmöjligheter, samt dess tillämpning ur samhälleliga, hållbarhets- och etiska perspektiv. Fördelar och nackdelar med den använda metoden utforskas, och det presenteras även förslag på framtida forskningsinriktningar.

4.1 Styrkor och svagheter i det pedagogiska utbudet

I enkätstudien inkom flest svar från besökare på Skansen, med 72 %, följt av Kolmården med 39 % och Borås djurpark med 30 %. Detta kan bero på att flest insatser för att få in svar skedde på Skansen, bland annat med hjälp av personal och skyltar med QR-kod. Det är också en av de djurparker som ligger mest centralt vilket bidrar till ett större antal besökare. På påståenden gällande respondenternas anställningsbakgrund svarade 41 % att de för närvarande arbetar på en djurpark, 46 % att de inte gör det, och 13 % att de tidigare har arbetat på en djurpark. Denna information är viktig som bakgrund då det kan indikera att dessa respondenter har en annan insyn i arbetet på en djurpark. Det är möjligt att anställda tenderar att ge mer positiva omdömen på flera påståenden, då de själva arbetar inom djurparksmiljön och är bekanta med dess riktlinjer.

Ett av enkätens påståenden handlade om vilka läraaktiviteter som respondenterna ansåg vara mest lärorika. Majoriteten av respondenterna upplevde alla de angivna aktiviteterna som lärorika. Bland de mest lärorika fanns informationsskyltar, tillgänglig personal, djurpresentationer med djur, samt visningar med närkontakt med djur. De läraaktiviteter som skattades som minst lärorika var interaktiva stationer utan djur, djurpresentationer utan djur, samt kurs/lektion utan djur. Det mönster som kan ses här är att närvarande djur faktiskt anses som en styrka av respondenterna genom att de upplevs bidra till ökad inläring.

Resultatet visar även två framträdande orsaker till att vissa läraktiviteter upplevs ge mer än andra. Dessa två är dels engagerad och kunnig personal, dels närkontakt med djur som ökade engagemang. De framträdande orsakerna stämmer väl överens med läraktiviteterna ovan, där både tillgänglig personal och aktiviteter inkluderande djur skattades högt. En annan styrka i det pedagogiska utbudet var enligt respondenterna lättillgänglig information samt att aktiviteterna var tillgängliga för många att vara med på. I flertalet studier påvisas liknande resultat, det vill säga att personal och djur har potential att öka inlärning (Nygren och Ojalampi, 2017; Miranda et al., 2023). Tidigare forskning har även påvisat att miljön runtomkring en läraktivitet, såsom tillgänglighet, placering samt en lugn och naturalistisk miljö kan påverka inlärning (Nygren och Ojalampi, 2017).

Utöver resultat gällande orsaker till att läraktiviteter upplevs ge mer än andra, går det även att se likheter i vilka faktorer som respondenterna ansåg påverka lärandet. Här lyfte majoriteten fram personalens betydelse, där engagemang, kunskap och tydlighet var avgörande faktorer. Jämfört med informationsskyltar innebär exempelvis djurprat en direkt kommunikation mellan besökare och personal, som kan underlätta att det pedagogiska budskapet förmedlas effektivt och samtidigt underhåller besökaren (Miranda et al., 2023). Personalens betydelse beskrivs vidare i en studie av Miranda et al. (2023). I studien påvisas hur lärande minskar om djuren inte syns i sina anläggningar då besökarna inte väljer att stanna för att observera utställningen. Personal som rör sig på området kan i dessa situationer fänga besökarnas uppmärksamhet genom exempelvis djurprat eller att peka ut djuren i anläggningen (Miranda et al., 2023). Lärandet kan också påverkas av den omgivande miljön kring läraktiviteten, enligt samma studie. Detta kan vara ett resultat för djurparker att ta med sig vid placering av exempelvis informationsskyltar, som var en högt skattad läraktivitet, då dessa också bör kombineras med en lugn miljö för att öka inlärning. Miljöns inverkan på faktorer som skulle kunna öka inlärning styrks även i en studie av Nygren och Ojalampi (2017). I denna studie genomfördes en litteraturoversikt med fokus på empirisk forskning om djurpark, besökare, lärande, utbildning och bevarande. Det valdes ut 31 studier för granskning där de flesta var skrivna mellan år 2007–2016. Nygren och Ojalampi (2017) beskriver i studien att avgörande faktorer som skulle kunna öka lärande är relaterade till om besöket ägde rum i en interaktiv och naturalistisk miljö.

Att djuren kan ha en positiv inverkan på lärandet togs upp flertalet gånger av respondenterna i min enkät, och detta påstående instämde en tydlig majoritet i. Många kommentarer från enkäten påpekade dock att djurens välfärd och välbefinnande är avgörande för respondenternas inställning till djurparker, och att

detta är en viktig aspekt för många. En svaghet i det pedagogiska utbudet kan med andra ord vara om djur som involveras i läraaktiviteter inte erbjuds en god djurvälstånd. På djurpark finns många typer av interaktioner mellan besökare och djur, såsom observationer på håll eller närmare kontakt genom exempelvis klapphage, ridning, shower eller handmatning (D'Cruze et al., 2019). D'Cruze et al. (2019) menar att dessa kan ha positiv inverkan på både lärande och engagemang. I studien beskrivs också att nära interaktion mellan besökare och djur kan ha negativ inverkan på djurvälståndet såsom hög stressnivå och utvecklande av stereotyper (D'Cruze et al., 2019). Djurvälståndet är enligt mig en mycket viktig aspekt att lägga mycket resurser på och diskuteras vidare under etiskt perspektiv.

Utöver djurvälståndet belyste enkäten även andra svagheter. Respondenterna efterlyste inspiration och motivation att förändra sina dagliga vanor för att bidra till en hållbar utveckling. För att förändra människors syn på miljön behövs inte bara utbildning i skolan, utan även praktiska upplevelser i naturområden och deltagande i utomhusaktiviteter vilket djurparker kan bidra med (Spehn, 2023). Djurparker kan förutom anknytning till miljön faktiskt öka kunskap om bevarande och de beteenden som stödjer biologisk mångfald (Nygren och Ojalampi, 2017; Moss och Esson, 2013). Det finns dock en stor utmaning i att omvandla kunskapen till faktiska beteendeförändringar.

4.2 Utvecklingsmöjligheter

Enligt Svenska Djurparksföreningen är huvuduppgiften för svenska djurparker att bidra till en hållbar framtid genom att bevara hotade arter och deras naturliga livsmiljöer (u.å.). Djurparkerna strävar inte bara efter att informera allmänheten om hotade arter och bevarande av den biologiska mångfalden, utan även att åstadkomma en förändring i attityder, vilket förhoppningsvis kan inspirera besökare att förändra sina vardagliga beteenden (Kleiman, 2010; Ballantyne et al., 2007; Sterling et al., 2007). Jag är optimistisk till att det finns stora utvecklingsmöjligheter för djurparks hållbarhetsarbete. Att informera besökarna om hur de praktiskt kan gå tillväga för att bidra till att bevara den biologiska mångfalden tror jag är en viktig del. Sjögren et al. (2015) menar att genom att göra informationen mer relevant för besökarna skulle djurparker kunna bidra mer till ett hållbart samhälle. Författarna beskriver att ett alternativ är att erbjuda förslag på lokala frågor som privatpersoner kan engagera sig i (Sjögren et al., 2015).

Utöver utvecklingsmöjligheter för att höja engagemang kring förändring av beteende finns även mycket potential för att förbättra lärandet. De läraaktiviteter som bedömdes ge minst inläring var interaktiva stationer utan djur,

djurpresentationer utan djur samt kurser/lektioner utan djur. Gemensamt hos dessa är att det är läraaktiviteter som inte involverar djur. Flera studier har påvisat att när det händer något inne hos eller i närheten av djuren, vare sig det är en djurvårdare eller djuret själv, drar det åt sig uppmärksamhet och nyfikenhet (Nygren och Ojalammi, 2017; Waller et al., 2012). Att läraaktiviteterna ovan inte upplevs lika lärorika skulle kunna bero på att de från början inte fångar tillräckligt intresse.

En studie av Miranda et al. (2023) menar att få besökare ens läser mer än djurets namn eller titel på en informationsskylt. Det kan antingen bero på att besökare föredrar att koncentrera sin uppmärksamhet på själva djuret eller för att de tycker att skylten är ointressant på grund av dess innehåll med lång text, avancerat språk eller opassande placering (Miranda et al., 2023). Även om det finns mycket information i en läraaktivitet är det avgörande att fånga besökarnas intresse för att effektivt nå ut med budskapet. Jag tror att det finns en stor potential för djurparkerna att förbättra sina metoder för att kommunicera information till besökarna, med tanke på de brister som har identifierats. Att fånga besökarens intresse och för djurparker att nå sin fulla utbildningspotential bygger mycket på att använda det som gör djurparker speciellt, enligt Schilbert och Scheersoi (2023).

För att maximera sin utbildningspotential bör djurparker noga överväga sina styrkor och begränsningar inom den specifika lärmiljö de erbjuder, samt hur dessa bäst kan utnyttjas för att sprida kunskap (Schilbert och Scheersoi, 2023). Djurparker utgör en av många informella lärmiljöer där människor kan lära sig om bland annat biologisk mångfald på ett lekfullt sätt. Jämfört med exempelvis skolor eller museer har djurparker en unik potential för utbildning. De kan erbjuda interaktion med levande djur, vilket många andra lärmiljöer inte kan. Det är därför viktigt att fokusera på och effektivt utnyttja det som gör djurparker speciella (Schilbert och Scheersoi, 2023). I en studie utförd av Nygren och Ojalammi (2017) visades att potentiell ökad inläring kopplades till direkt kontakt med djuren. Några av de mest avgörande faktorerna för lärande på djurparker relaterade till om besöket ägde rum i en interaktiv och naturalistisk miljö, om djuren var aktiva och/eller karismatiska, samt om det uppstod någon form av kontakt med djuren, som till exempel ögonkontakt. Aktiva och karismatiska djur har också potentialen att fånga besökarens intresse från början, då en besökare som inte ens stannar upp missar viktiga möjligheter till inläring (Nygren och Ojalammi, 2017). Även om djur kan öka lärande och engagemang kan nära interaktion mellan besökare och djur också ha negativ inverkan på djurvälståndet (D’Cruze et al., 2019). Etiska aspekter kring djurvälstånd diskuteras i nästkommande avsnitt.

De läraktiviteter som enligt resultatet i min studie skattades som mest lärorika var informationsskyltar, tillgänglig personal, djurpresentationer med djur, samt visningar med närkontakt med djur. Även om dessa i dagsläget och utifrån min studie skattades högt finns såklart alltid förbättringspotential. Att göra exempelvis interaktiva stationer och informationsskyltar mer attraktiva skulle kunna öka chansen att få besökare att stanna till och därmed öka inläring vid den typen av läraktivitet. Att inläring kan öka med hjälp av interaktiva stationer har bevisats i en studie av Waller et al. (2012). De besökare som hade interagerat med stationerna visade större förståelse och inläring av den informationen som fanns tillgänglig på skyltarna (Waller et al., 2012). Jag tror även att det kan vara viktigt att anpassa miljön runtomkring en läraktivitet för att inte bara fånga intresse, utan minimera andra distraktioner.

Generellt sett visade denna studie att majoriteten av respondenterna helt instämde i att djurparker har en viktig roll i att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling. Samtidigt pekade resultaten på att området har stor potential för förbättring, då hela 91 % gav svar mellan 4 och 6 på en skala om huruvida djurparker kan göra mer inom dessa utbildningsområden. Många tog även chans att kommentera förslag, vilket kan indikera att det finns en vilja i att djurparker tar en större roll och ett större ansvar inom utbildning i dessa områden.

Bland förslagen fanns idéer om att satsa på visningar och andra pedagogiska aktiviteter med fokus på biodiversitet, artbevarande och hållbar utveckling. Fler kommentarer efterfrågade mer innehåll om ekosystem och exempel på hur djurparker kan bidra till att ge en helhetsbild av hur naturen hänger ihop. Utifrån dessa kommentarer tror jag att det är värdefullt för djurparkspersonal att tänka utanför boxen och skapa innovativa koncept som är inspirerande och lockande, för att bättre fånga besökarnas intresse. Miranda et al. (2023) nämner bland annat i en studie hur digitala hjälpmedel, exempelvis interaktiva skärmar, är ett nytt koncept som kan utvecklas på många olika sätt. Dessa kan vara särskilt tilltalande för barn och tonåringar, men är samtidigt omdiskuterade då många förespråkar att djurparksupplevelsen ska vara så verklig och naturlig som möjligt (Miranda et al., 2023). Bland kommentarerna i min enkät framkom även ett behov av att ge konkreta exempel på vad besökare kan göra för att främja en hållbar utveckling och stötta hotade arter.

Likt föregående kommentar fanns förslag om att utöka samarbeten mellan bevarandeprojekt och att sprida kunskap om dessa. Bevarandearbete är en del av ett större arbete som kräver samarbete mellan medlemsorganisationer, forskare, naturvårdsorganisationer och myndigheter (Miranda et al., 2023). Här ser jag stor

potential för utveckling, eftersom bevarande är en grundläggande del av djurparkernas verksamhet, och därför bör mycket av resurser och insatser riktas mot detta (Miranda et al., 2023). Att även involvera besökarna i hur djurparken arbetar med bevarande, samt informera om vad de själva kan göra som privatpersoner för att stötta utvalda arter, är också mycket viktigt (Sjögren et al., 2015). Jag tror att det kan göra skillnad i hållbarhetsarbetet och att djurparker faktiskt har ett stort ansvar att föra råd och kunskap om vad som krävs vidare till allmänheten. Flera respondenter betonade vikten av att nå ut till fler, exempelvis via sociala medier, webinarium, kvällskurser och till lärare och skolor. Miranda et al. (2023) menar att det är kritiskt att kontakt och samarbete mellan djurparker och lärare på olika skolor stärks, och att skolbesöken kompletteras med uppgifter före, under och efter besöket för att öka inläringen.

Det fanns även kommentarer om att anpassa budskapen efter målgruppen och satsa mer på lärande för vuxna, då mycket av informationen idag är riktad mot barn. I studien av Miranda et al. (2023) nämns att informationsskyltar främst läses av vuxna, men att det är få som läser mer än titeln på skylten. För att kunna utöka lärandet till fler målgrupper inkluderat vuxna, är jag därför övertygad om att webinarium och kvällskurser skulle vara utmärkta sätt att utveckla det pedagogiska utbudet och nå en bredare publik.

4.3 Etiskt perspektiv

Att hålla vilda djur i djurpark väcker starka känslor och har under de senaste decennierna debatterats kraftigt (Hancock, 2010). Medan en del hävdar att djurparker endast håller djur för underhållning och ren ekonomisk vinst och att det inte är etiskt berättigat, hävdar andra att det skulle vara berättigat för forsknings-, utbildnings- eller bevarandeändamål. Genom att ta in vilda djur i fångenskap väcks viktiga frågor. När och hur är det moraliskt acceptabelt att hålla vilda djur i fångenskap? Är djurparker en form av begränsning för vilda djur, eller snarare en trygg miljö som skyddar dem från naturliga hot som svält, sjukdomar och rovdjur? Debatt om vilken roll djurparker bör ha i samhället, vilka arter som bör eller inte bör hållas och hur, kommer säkerligen fortsätta (Hancock, 2010). Även om djurparker förändras och prioriterar olika bland alla ansvarsområden som bevarande, forskning, och utbildning bör djurhållningen och djurvälståndet enligt mig aldrig negligeras utan i stället stå med hög prioritet för djurens bästa.

Som tidigare nämnts uttrycker många av respondenterna i min enkät ett bekymmer över djurens välfärd. Det kan indikera att attityder till djurpark kan påverkas negativt om djurens välfärd inte håller en god standard (Hancock, 2010). De olika interaktioner som erbjuds mellan besökare och djur kan påverka djurvälståndet på olika sätt, vissa med positiv inverkan och andra med negativ

inverkan. D'Cruze et al. (2019) fann i en studie att kronlemurer (*Eulemur coronatus*) och ringsvanslemurer (*Lemur catta*) anpassade sig väl och blev vana vid besökarnas närvaro i sina anläggningar. Däremot kan djurvälståndet påverkas negativt genom hög stressnivå eller utvecklande av stereotypier för individer som är mer introverta eller som på olika sätt inte kan undvika besökare, synintryck och ljud på ett tillfredsställande sätt. D'Cruze et al. (2019) menar att djur som inte kan påverka eller kontrollera sin miljö, exempelvis de djuren används i ridturer, också har en större risk att få negativ inverkan på djurvälståndet.

Vilka interaktioner som är etiskt försvarbara kan diskuteras, men det krävs åtgärder för att minimera risken att djurvälståndet påverkas negativt. Bland annat finns behov av att öka djurens möjlighet att kontrollera sin miljö, som att erbjuda plats för djuren att gå undan för att minska risken för inlärd hjälplöshet eller utvecklande av stereotypier. D'Cruze et al. (2019) menar också att det är av största vikt att djuren är tränade för den interaktion de ska delta i. Djurinteraktioner som exempelvis klappning eller att promenera med djuren kräver träning dels av säkerhetsskäl, dels för att de ska vara vana och få en neutral eller positiv upplevelse av interaktionen. I samma studie beskrivs att träningen i sig bör utgå ifrån positiv förstärkning och inte använda tekniker som skapar rädsla, smärta och obehag som äventyrar djurens välfärd.

Vidare är det essentiellt för personalen att anpassa träningen till den art som används i interaktionen samt att överväga lämplig frekvens, varaktighet och tidpunkt för interaktionen. Att följa befintliga rekommendationer av EAZA och WAZA ("world association of zoos and aquaria") samt att tillämpa relevant och kontinuerlig välfärdsbedömning och övervakning är andra viktiga aspekter för att hålla hög standard på djurvälståndet (D'Cruze et al., 2019). Samma författare menar dock att det finns utmaningar i att de riktlinjer som finns kan vara svårtolkade och subjektiva. Riktlinjer av WAZA beskriver exempelvis att djurparker som är med i WAZA inte bör hålla aktiviteter där djur utför onaturliga beteenden. Däremot menar D'Cruze et al. (2019) att det saknas exakta definitioner av vad onaturliga beteenden innebär, som försvårar gränsdragning och bedömning om när djurvälståndet är negativt påverkat.

Hur etiskt försvarbart djurparker känns för var och en kan även bero på hur väl djurparken faktiskt tar sitt ansvar i att lära besökare om hur de kan hjälpa djurslagen i det vilda. Ett sätt att få besökare att se mer positivt på det etiska i att ha olika djur på djurpark har visats vara genom att uppvisa ett välarbetat bevarandebildningsprogram (Catibog-Sinha, 2008). Ett sådant program som utöver ren biologiska fakta även behandlar avel i fångenskap, återinförande av djur till naturen samt in situ-bevarandearbeten har visats förstärka besökarens stöd

av bevarandeinsatser (Catibog-Sinha, 2008). Vidare hävdar McFarlane och Ogazon (2011) att utbildning för ökad hållbarhet är det etiskt rätta att göra för professionella inom hållbarhet. Det är av stor vikt att alla samhällsaktörer med kunskap inom hållbarhet tar sitt ansvar för kunskapsspridning och utbildning.

4.4 Samhälls- och hållbarhetsperspektiv

Djurparkernas syfte inom bevarande, forskning och utbildning är välkänt i och med den stora publik som djurparker har samt den intensiva debatt som förs kring djurparker (Greenwell et al., 2023). Något som däremot inte är lika väl utforskat är djurparkers effekt utifrån ett samhälls- och hållbarhetsperspektiv. Studier har inte bara visat att djurparker kan öka kunskap och väcka starka känslor hos människor, utan också att djurparker kan vara ett sätt att öka närhet och koppling till naturen, särskilt för människor i tätbefolkade stadsområden, enligt samma författare (Greenwell et al., 2023). Författarna menar att djurparker kan fungera som en bro mellan urbana miljöer och naturnära miljöer. Djurparkens positiva roll i samhället sträcker sig också till dess närvaro online, såsom publikationer och organisationer som stöds digitalt (Greenwell et al., 2023).

Hur djurparker framställs i media har enligt mig potential att nå ut mer effektivt i samhället, där djurparker kan dra nytta av media för att nå en bredare publik. Enligt Smith och Broad (2008) upplevs information från olika källor i varierande sammanhang som mer trovärdig. Författarna påstår dessutom att för att effektivt kommunicera vikten av att bevara den biologiska mångfalden, krävs samarbete och förenade insatser hos alla som professionellt arbetar inom hållbarhet, vilket skulle kunna underlättas genom digitala medier. Eftersom flera studier visar att kunskapen om bevarande och beteenden som stödjer biologisk mångfald kan öka efter ett besök på djurpark (Nygren och Ojalampi, 2017; Moss och Esson, 2013), ligger den stora utmaningen i att omvandla denna kunskap till faktiska beteendeförändringar. Genom att göra informationen mer relevant för besökarna skulle djurparker kunna bidra till ett mer hållbart samhälle. Det kan till exempel handla om att erbjuda förslag på lokala frågor som privatpersoner kan engagera sig i, som Sjögren et al. (2015) påpekar.

Att fortsätta skifta fokus från underhållning till bevarandearbete och utbildning hävdar jag också är kritiskt i framtiden för att öka djurparkers värde i samhället. Eftersom media snabbt sprider ny information kan detta också vara en möjlighet för djurparker att synas i hela samhället och visa på sitt arbete med den ständigt föränderliga forskningen. I takt med att forskningen utvecklas, är det avgörande att djurparker hänger med för att kunna upprätthålla det hållbarhetsarbete som samhället behöver.

4.5 Metodens för- och nackdelar

4.5.1 Enkätmetodik

I denna studie valde jag att göra en enkätundersökning. När en enkätundersökning genomförs krävs noggrann konstruktion och validering av frågeformulär, menar Ranganathan et al. (2023). Undersökningskvaliteten bygger på validitet och reliabilitet (Ejlertsson, 2008). Ett formulärs reliabilitet beror på huruvida upprepade mätningar ger samma resultat. Otydligt formulerade frågor med möjlighet för tolkningar kan öka risk för slumpmässiga svar, vilket ger låg reliabilitet, medan hög reliabilitet innebär få slumpmässiga fel. Validitet innebär att frågorna har ställts på ett sådant sätt att de verkligen mäter det man avsett. För att få reda på formulärets validitet och reliabilitet bör formuläret kvalitetstestas (Ejlertsson, 2008).

Kvalitetstest kan göras bland annat genom en pilotstudie där upplägg och frågor kontrolleras (Ejlertsson, 2008). I min enkätundersökning gjordes ingen pilotstudie, vilket är en brist i metodiken. Däremot skickades enkäten till testpersoner och genomgick därefter justeringar för en bättre och tydligare enkät. En annan möjlig brist var att testpersonerna var kurskamrater inom masterprogrammet i husdjursvetenskap, forskare eller anställda på djurpark, vilka sannolikt har en högre baskunskap inom området. Det skulle kunna påverka hur representativa dessa är för urvalet som enkäten så småningom skulle besvaras av (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Jag tror dock att det inte påverkade enkäten nämnvärt då frågeformuläret inte innehöll faktabaserade frågor som påverkas av kunskapsnivå, utan i stället baserades på upplevelser av respondentens eget lärande.

Generellt bör faktabaserade frågor undvikas då validiteten lätt kan påverkas negativt av att respondenten antingen gissar, kan svaret eller har tagit reda på det (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). En fördel i min enkät är därmed att frågorna baserades på respondentens egen åsikt i stället för kunskap. För god undersökningskvalitet bör även andra riktlinjer för frågekonstruktion följas. Dessa riktlinjer inkluderar bland annat att språket i frågeformuläret bör anpassas till sin målgrupp och vara lätt att förstå för att undvika missförstånd eller tolkningar (Ejlertsson, 2008). Språket fick jag endast mycket få kommentarer om från testpersonerna, vilket kan indikera att språket och frågorna var lätta att förstå. Jag anser därför språket som en annan fördel i min enkät. Det är även viktigt i vilken ordning frågorna kommer och att frågorna endast innehåller en frågeställning åt gången (Ejlertsson, 2008). Sammanhängande avsnitt kan bidra till att enkäten uppfattas strukturerad och lätt att följa (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams,

2003). Efter de kommentarer jag fick från testpersonerna justerades enkäten där en del frågor flyttades om samt delades upp i olika sidor för att underlätta för respondenten.

Att skapa en enkät som passar alla kan vara en utmaning. Medan vissa föredrar utförliga förklaringar kan dessa förklaringar för någon annan leda till att respondenterna inte läser hela texten, vilket därmed bidrar till låg validitet. En för lång enkät kan medföra att många respondenter helt enkelt hoppar över frågor eller inte avslutar enkäten utan bara besvarar halva (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Det var något jag upplevde i min enkät då 125 respondenter började svara, medan endast 87 valde att slutföra hela enkäten. Mycket text fanns främst vid påstående sju där respondenten fick skatta vilka läraaktiviteter som ansågs mest lärorika. På grund av förtydligande av varje läraaktivitet kan bortfall ha skett av all text som fanns med, däremot valde jag att inkludera texten trots detta för att undvika missförstånd i så hög grad som möjligt.

4.5.2 Målgrupp

Valet att rikta enkäten till personer som besökt en svensk djurpark under de senaste två åren grundades på antagandet att målgruppen troligen skulle vara relativt bred. Tidsgränsen för besöket sattes till de senaste två åren för att säkerställa att svaren skulle vara aktuella, även om detta kan ha begränsat antalet respondenter. Enkäten fokuserade på lärande och upplevelser från besökarens perspektiv, men anställda på djurparken kunde också delta för att ytterligare bredda målgruppen. Detta kan dock ha ökat risken för bias genom att inkludera en större andel anställda, som sannolikt har en positiv inställning till djurparker och dess pedagogiska arbete. Å andra sidan skulle svarsfrekvensen ha minskat avsevärt om anställda inte hade fått delta, med tanke på den relativt stora andelen av de svarande som angav nuvarande anställning på djurpark.

4.5.3 Urval och representativitet

Denna studie bygger på enkätsvar från 125 djurparksbesökare, vilket är en mycket liten andel jämfört med de totalt 8 miljoner besök som sker årligen hos SDF-medlemmar (Svenska djurparksförbundet, u.å.). Att nå hela målgruppen, som inkluderar både djurparksbesökare och anställda, bedömdes som en omöjlighet. Trots att det finns 15 anslutna svenska djurparker i SDF och betydligt fler icke-medlemmar, kontaktades endast 9 djurparker totalt. Urvalet baserades på storlek och med fokus på de parker som har flest besökare årligen. Urvalet tog även hänsyn till en stor geografisk spridning. Förutom mejl till zoologer fanns det skyltar med QR-kod till enkäten på en av djurparkerna, och en länk publicerades även på sociala medier för att öka spridningen.

Även om 15 svenska djurparker är medlemmar i SDF, finns det betydligt fler djurparker i Sverige. I en framtida studie skulle det därför vara lämpligt att även kontakta djurparker som inte är anslutna till SDF för att få en mer representativ bild av djurparksbesökarnas åsikter och upplevelser av djurpark som lärplattform.

Vid alla former av enkätstudier finns det risk för bias. En brist i enkätmetodiken är att distribueringen kan ha påverkat urvalet. Bland de som fått tillgång till enkäten digitalt, samt de besökare som fått tillgång genom QR-koder på Skansen krävs intresse nog för att delta. Hos de zoologer som kontaktades krävdes även intresse och tid att vidarebefordra informationen till anställda och besökare, som i sin tur måste haft tid att avsätta. Var intresset inte tillräckligt högt eller om tiden inte fanns där är sannolikheten större för personen att avstå att delta. Det finns alltså en risk att personer med starkt intresse för djurpark är överrepresenterade i studien. Möjligheten att dra generella slutsatser från resultaten i studien beror på huruvida urvalet är representativt för populationen, det vill säga om de djurparksbesökare och anställda som besvarade enkäten verkligen speglar den bredare gruppen (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Eventuellt bias försvårar möjligheten att dra generella slutsatser. Eftersom enkäten endast fick 125 svar, är även det ett för litet stickprov för att kunna dra några generella slutsatser.

4.5.4 Antalet respondenter

Att det inte var fler som valde att delta kan bero på flera olika faktorer, såsom hur enkäten var utformad, tidpunkten för studien och hur syftet med enkäten kommunicerades (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Denna enkät genomfördes med hjälp av ett internetbaserat verktyg. Att i stället dela ut enkäten personligen, till exempel vid entrén till utvalda djurparker, hade kunnat vara ett alternativ. Å andra sidan underlättar en digital enkät att den delas i större utsträckning och gör det möjligt att nå ut till fler djurparker via e-post än vad som skulle vara praktiskt möjligt att göra personligen. Tidpunkten för enkätundersökningen är en annan aspekt som kan ha påverkat svarsfrekvensen. Denna sammanföll med djurparkernas lågsäsong då flertalet inte hade öppnat för besökare än, vilket kan ha påverkat antalet respondenter eftersom färre personer nyligen har besökt en djurpark. En längre svarsperiod eller att genomföra studien vid en annan tidpunkt under året skulle eventuellt kunnat leda till ett högre deltagande (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003).

För att öka antalet respondenter skulle det troligen vara fördelaktigt om enkäten var tillgänglig under en längre period. Samtidigt kan en förlängd svarstid leda till att respondenten känner att de kan skjuta upp sitt deltagande, vilket

innebär en risk att det glöms bort, eller att en respondent påbörjar enkäten men inte slutför den (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Anledningen till att inte fler än 125 respondenter valde att delta i enkäten kan endast spekuleras kring. Möjliga orsaker kan vara att enkäten upplevdes som för lång, att frågorna var svåra att förstå, eller att innehållet inte fängade respondenternas intresse. Det kan också hända att deltagandet avbröts av skäl som inte var relaterade till enkäten, till exempel på grund av tidsbrist (Ranganathan & Caduff, 2023; Boynton & Greenhalgh, 2004; Williams, 2003). Att minska antalet frågor skulle kunna leda till att fler väljer att slutföra enkäten. Dock är det en svår balansgång att ställa få och korta frågor samtidigt som man får fram den information som behövs.

4.6 Tillämpningar av arbetet och framtida forskning

Många samhällsaktörer har ansvar att förmedla information om biologisk mångfald och bevarandearbete. Här utmärker sig djurparker med stora möjligheter att nå ut till allmänheten med kunskap och intresse för djur och natur på ett lekfullt sätt till en bred målgrupp (Schilbert & Scheersoi, 2023; EAZA, u.å.; Svenska djurparksföreningen, u.å.). När djurparker används som lärplattformar kan kunskap och engagemang spridas om arter, ekosystem och miljö genom bland annat aktiviteter, informationsskyltar och interaktiva stationer. En förhoppning med denna studie är att den ska kunna användas för att utveckla och förbättra det pedagogiska utbudet på djurparker. Arbetet kan förhoppningsvis ge någon slags riktning i besökares åsikt och lärande från läraktiviteter, vilket är en viktig grund att stå på för att kunna utveckla och förstärka den pedagogiska verksamheten vidare (Schilbert & Scheersoi, 2023).

Det vore intressant om framtida forskning undersökte åsikter om det pedagogiska utbudet närmare baserat på mer bakgrundsinformation om besökarna. Detta för att ytterligare kunna utveckla läraktiviteter som är intressant och passande för en specifik målgrupp såsom barnfamilj, äldre ungdomar eller pensionärer.

Annan framtida forskning som vore intressant är på vilka möjliga sätt djuren kan involveras för att öka inlärning. Eftersom djuren enligt mina och många andra studiers resultat pekar på ett ökat lärande har de en viktig plats på djurpark (Nygren och Ojalampi, 2017). Djurens välfärd är dock ett bekymmer för många, där djurvälfärd och djurhållning av specifika arter ifrågasätts. Finns fler tänkbara sätt att involvera djuren utan att åsidosätta deras välfärd?

Eftersom min studie pekade på att besökare inte lär sig särskilt mycket om hållbar utveckling eller att besöket ger inspiration för att agera med hållbart finns

det behov av att öka djurparkers fokus på hållbarhetsarbete. Det vore gynnsamt om framtida forskning kunde undersöka vad djurparker kan göra mer för att främja en hållbar framtid och för att öka inspirationen hos besökare att förändra sina beteenden. Det kunde exempelvis vara fördelaktigt att undersöka vilken information som djurparker når ut med digitalt, på hemsidor och sociala medier. Finns det möjlighet för besökare att på ett enkelt sätt stödja hållbarhetsarbeten med hjälp av djurparker?

Baserat på min egen studie anser jag att den insamlade informationen inte är tillräcklig för att kunna avgöra om den kunskap som djurparker når ut med verkligen leder till attitydförändringar. Studien visar att läraaktiviteter i djurparkerna bidrar till upplevd ökad kunskap, men den klargör inte hur besökarna väljer att använda kunskapen. Ytterligare forskning behövs för att undersöka om djurparkerna verkligen bidrar till attitydförändringar hos besökarna, vilket i sin tur kan leda till medvetna val för att bevara den biologiska mångfalden (Perdue et al., 2012; Waller et al., 2012; Leubke & Grajal, 2011; Marino et al., 2010).

Slutsats

Syftet med denna studie var att undersöka upplevelser och inläring hos besökare kopplat till olika läraaktiviteter på svenska djurparker vad gäller artbevarande, biologisk mångfald och hållbar utveckling. Det undersöktes även huruvida djurparksdjuren påverkar engagemang och inläring. Resultat i denna enkätstudie pekade på att de mest lärorika aktiviteterna var informationsskyltar, tillgänglig personal, djurpresentationer med djur, samt visningar med närkontakt med djur. De läraaktiviteter som skattades lägst var aktiviteter där djuren inte involverades. Faktorer som upplevdes kunna påverka lärandet positivt var främst engagerad och kunnig personal, närkontakt med djur som ökade engagemang, samt den omgivande miljön kring läraaktiviteten. Svagheter i det pedagogiska utbudet var inspiration och motivation för att bidra till en hållbar framtid, samt om djurvälståndet ansågs bristande.

Tack

Tack till min handledare Maria Andersson som har hjälpt mig genom hela processen, funnits som stöd och gett konstruktiv feedback. Tack till alla de djurparker som hjälpt till att sprida enkäten, och ett särskilt tack till Skansen som tagit extra åtgärder för att hjälpa mig nå ut med enkäten. Jag skulle även vilja tacka alla som tagit av sin tid för att delta i enkätundersökningen och bidragit till mina resultat.

Referenser

- Ballantyne, R., Packer, J., Hughes, K. & Dierking, L. (2007). Conservation learning in wildlife tourism settings: lessons from research in zoos and aquariums. *Environmental education research*. 13, 367–383.
- Bickford, D., Posa, M.R.C., Qie, L., Campos-Arceiz, A. & Kudavidanage, E.P. (2012). Science communication for biodiversity conservation. *Biological conservation*. 151, 74–76
- Boynton P.M., Greenhalgh T. (2004). Selecting, designing, and developing your questionnaire. *BMJ*. 328:1312-1315. doi: 10.1136/bmj.328.7451.1312.
- Catibog-Sinha, C. (2008). Zoo Tourism: Biodiversity Conservation Through Tourism. *Journal of ecotourism*. 7, 160–178.
- Clayton, S., Litchfield, C. & Geller, E.S. (2013). Psychological science, conservation, and environmental sustainability. *Frontiers in ecology and the environment*. 11, 377–382
- D’Cruze, N., Khan, S., Carder, G., Megson, D., Coulthard, E., Norrey, J., Groves, G., (2019). A Global Review of Animal–Visitor Interactions in Modern Zoos and Aquariums and Their Implications for Wild Animal Welfare. *Anim*. 9, 332. <https://doi.org/10.3390/ani9060332>
- EAZA (u.å.). *Welcome to EAZA*. <https://www.eaza.net/home/> [2025-02-10]
- Ejlertsson, G (2019). Enkäten i praktiken. 4 uppl., Studentlitteratur AB.
- Godinez, A.M., Fernandez, E.J. (2019). What Is the Zoo Experience? How Zoos Impact a Visitor's Behaviors, Perceptions, and Conservation Efforts. *Front Psychol*. 10:1746. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01746.
- Greenwell, P.J., Riley, M.L., de Figueiredo, R.L., Brereton, J.E., Mooney, A., Rose, P.E. (2023). The Societal Value of the Modern Zoo: A Commentary on How Zoos Can Positively Impact on Human Populations Locally and Globally. *Journal of Zoological and Botanical Gardens*. 1: 53-69. <https://doi.org/10.3390/jzbg4010006>
- Hancock, D. (2010). The History and Principles of Zoo Exhibition. I: Wild Mammals in Captivity (Red. D.G. Kleiman, K.V. Thompson & C.K. Baer). *Chicago, The University of Chicago Press*.
- Kleiman, D.G. (2010). Part Four: Exhibitory Introduction. I: Wild Mammals in Captivity (Red. D.G. Kleiman, K.V. Thompson & C.K. Baer). *Chicago, The University of Chicago Press*.
- Kreger, M. D., & Hutchins, M. (2010). Ethics of Keeping Mammals in Zoos and Aquariums. I: Wild Mammals in Captivity (Red. D.G. Kleiman, K.V. Thompson & C.K. Baer). *Chicago, The University of Chicago Press*.
- McFarlane, D.A. & Ogazon, A.G. (2011). The challenges of sustainable education. *Journal of multidisciplinary research*. 3, 81-107
- Miranda, R., Escribano, N., Casas, M., Pino-del-Carpio, A., Villarroya, A. (2023). The Role of Zoos and Aquariums in a Changing World. *Annu. Rev. Anim. Biosci*. <https://doi.org/10.1146/annurev-animal-050622-104306>

- Moss, A. & Esson, M. (2013). The Educational Claims of Zoos: Where Do We Go from Here? *Zoo biology*. 32, 13–18
- Nygren, N.V. & Ojalammi, S. (2017). Conservation education in zoos: A literature review. *Journal for Human-Animal Studies*. 4, 62–76
- Ranganathan, P., Caduff, C. (2023). Designing and validating a research questionnaire - Part 1. *Perspect Clin Res*. 14(3):152-155. doi: 10.4103/picr.picr_140_23.
- Roe, K., McConney, A. & Mansfield, C.F. (2014). The Role of Zoos in Modern Society - A Comparison of Zoos' Reported Priorities and What Visitors Believe They Should Be. *Anthrozoös*. 27, 529–541
- Schilbert, J. & Scheerso, A. (2023). Learning outcomes measured in zoo and aquarium conservation education. *Conservation biology*. 37
- SFS 2007:845. *Artskyddsförordning*.
- Sjögren, H., Gyberg, P. & Henriksson, M. (2015). Human-animal relations beyond the zoo: the quest for a more inclusive sustainability education. *Pedagogy, culture & society*. 23, 597–615
- Skibins, J.C. & Powell, R.B. (2013). Conservation caring: Measuring the influence of zoo visitors' connection to wildlife on pro-conservation behaviors. *Zoo biology*. 32, 528–540
- Smith, L., Broad, S. & Weiler, B. (2008). A Closer Examination of the Impact of Zoo Visits on Visitor Behaviour. *Journal of sustainable tourism*. 16, 544–562
- Spehn, E., Geschke, J., Rillig, M., Böhning-Gaese, K., Potthast, T., Arth, A., Dicks, L., Habekuss, F., Kleinschmit, D., Lesch, H., Wenzel, S., Fischer, M., & Klein, A. (2023). How to do biodiversity-related science communication. 10.32942/X2HG6C.
- Sterling, E., Lee, J., & Wood, T. (2007). Conservation education in zoos: an emphasis on behavioral change. I: Zoos in the 21st Century: Catalysts for Conservation (Ed. A. Zimmerman, M. Hatchwell, L. Dickie & C. West). *New York, Cambridge University Press*.
- Svenska djurparksföreningen (u.å.). *Kunskap, samarbete och engagemang för djur och natur*. <https://djurparksforeningen.se/> [2025-02-10]
- Waller, B. M., Peirce, K., Mitchell, H., & Micheletta, J. (2012). Evidence of Public Engagement with Science: Visitor Learning at a Zoo-housed Primate Research Centre. *PLOS ONE*. 7, 1-7.
- Williams, A. (2003). Write and analyse a questionnaire. *Journal of Orthodontics*. 30(3):245-252. doi:10.1093/ortho.30.3.245

Populärvetenskaplig sammanfattning

Under många tusen år har djur använts för att väcka känslor, där en av de tidigaste dokumenterade djurparkerna hölls av Egyptens drottning Hatshepsut år 1500 f.Kr. Sedan dess har djurparker fortsatt utvecklas och diversifiera sina roller och ansvar gentemot bevarande, pedagogik, djurvälstånd och forskning. När djurparker används som lärplattformar kan kunskap spridas på ett lekfullt sätt till en bred målgrupp. Syftet med denna studie var att undersöka upplevelser och inläring hos besökare kopplat till olika läraaktiviteter på svenska djurparker vad gäller artbevarande, biologisk mångfald och hållbar utveckling. Det undersöktes även huruvida djurparksdjuren påverkar engagemang och inläring. En enkätundersökning genomfördes under fyra veckor och riktade sig till personer som någon gång under de senaste två åren besökt en svensk djurpark, alternativt som är eller har varit anställd personal på djurpark.

Det samlades totalt in 125 svar varav 87 fullföljde enkäten. Resultaten visade på att de mest lärorika aktiviteterna var informationsskyltar, tillgänglig personal, djurpresentationer med djur, samt visningar med närkontakt med djur. De läraaktiviteter som skattades lägst var aktiviteter där djuren inte involverades. Faktorer som upplevdes kunna påverka lärandet positivt var främst engagerad och kunnig personal, samt närkontakt med djur som ökade engagemang. Lärandet kunde också påverkas av den omgivande miljön kring läraaktiviteten. Svagheter i det pedagogiska utbudet var inspiration och motivation för att bidra till en hållbar utveckling. Därutöver visade sig även djurens välfärd vara ett bekymmer för många.

Studiens resultat bidrar med en fingervisning i vilka styrkor och svagheter som finns i pedagogiska aktiviteter och vad som behöver utvecklas för att nå högre potential genom att utbilda fler. Det finns bland annat utvecklingsmöjligheter i att fånga besökarnas intresse för att effektivt nå ut med budskapet samt höja engagemang kring förändring av ett mer hållbart beteende hos besökarna. Vidare kan djurparker arbeta med att involvera djuren i fler läraaktiviteter men samtidigt bibehålla en god djurvälstånd. I framtida forskning vore det gynnsamt att undersöka vad djurparker kan göra mer för att främja en hållbar framtid. Huruvida kunskapen som djurparker når ut med faktiskt leder till förändrade beteenden vore också fördelaktigt att forska kring. Det vore även intressant att undersöka åsikter om det pedagogiska utbudet baserat på mer bakgrundsinformation om besökarna för att kunna utveckla läraaktiviteter som är passande för en specifik målgrupp. Eftersom djurens välfärd är viktigt för många samtidigt som djuren också ökar inläring och engagemang vore det fördelaktigt att undersöka fler tänkbara sätt att involvera djuren utan att åsidosätta deras välfärd.

Bilaga 1

Enkätundersökning om djurpark som lärplattform - masterarbete från SLU i Uppsala under vt 2025

Samtycke och information för deltagande och personuppgiftsbehandling i studentarbete vid SLU

När du samtycker till att delta i studentarbetet *Djurpark som lärplattform* innebär det att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) behandlar dina personuppgifter. Att ge SLU ditt samtycke är helt frivilligt, men om du inte samtycker till att dina personuppgifter behandlas kan du inte delta i studentarbetet. Denna information syftar till att ge dig all information som behövs för att du ska kunna ta ställning till om du vill ge ditt samtycke till att delta i studentarbetet och till att SLU hanterar dina personuppgifter.

Behandlingen av dina personuppgifter sker med stöd av den rättsliga grunden samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. SLU är ansvarigt för behandlingen av dina personuppgifter, och du når SLU:s dataskyddsombud på dataskydd@slu.se. Din kontaktperson för detta arbete är student Filippa Jonsson, fion0002@stud.slu.se. Du kan också kontakta handledaren Maria Andersson, maria.andersson@slu.se.

De uppgifter som samlas in är dina svar i enkäten. Ändamålet med behandlingen av dina personuppgifter är att SLU:s student ska kunna genomföra sitt studentarbete *Djurpark som lärplattform* med god vetenskaplig kvalitet. Dina personuppgifter kommer inte att överföras till andra organisationer eller företag utanför SLU.

Dina personuppgifter kommer att lagras till dess studentarbetet godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister. Uppgifterna kommer därefter att gallras. Uppgifterna kommer att hanteras så att inga obehöriga kan ta del av dem.

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på www.slu.se/personuppgifter. Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

- Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana.

1. Under de senaste två åren har jag varit i en eller flera av dessa svenska djurparker

- Borås djurpark
- Furuvik
- Kolmården
- Lycksele djurpark
- Nordens ark
- Parken zoo
- Skansen
- Skånes djurpark
- Slottsskogen
- Vildriket
- Ölands djur- & nöjespark
- Annan _____

Följande frågor gäller djurparker i Sverige. Kryssa för den/de alternativ som stämmer. Utgå sedan från ditt senaste djurparksbesök för att svara på alla kommande frågor.

2. Jag jobbar eller har jobbat på djurpark (enligt definition anläggning som förevisar djur minst 7 dagar per år)?

- Ja, jag jobbar på djurpark idag
- Nej, jag jobbar inte på djurpark
- Nej, men jag har tidigare jobbat på djurpark

Kryssa i hur väl följande påståenden överensstämmer med din egen åsikt från skala 1 (stämmer inte alls) till 6 (stämmer helt). Utgå från ditt senaste djurparksbesök för att svara på alla kommande frågor.

3. Jag har förstått vad djurparkernas syfte är

- 1 - stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 - stämmer helt

4. I djurparken finns det pedagogiska aktiviteter som jag upplever vara lärorika

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

Kryssa i hur väl följande påståenden överensstämmer med din egen åsikt.

5. Jag anser att det är lätt att hitta information om djurparkens utbud av läraaktiviteter (exempelvis informationsskyltar, djurpresentationer eller andra visningar)

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

6. Jag anser att djurparkens utbud av läraaktiviteter är tillgängliga för många personer att vara med på

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

Frågorna nedan ger exempel på ett antal läraaktiviteter där du kryssar i hur väl följande påstående överensstämmer med din egen åsikt. Fråga 7 är uppdelad med ett antal läraaktiviteter listade i varje delfråga. Skalan visar i vilken utsträckning du lär dig något.

7.1. Jag anser att jag lär mig mest av dessa typer av läraaktiviteter

Förtydligande av läraaktiviteter:

-Informationsskyltar – exempelvis skyltar med information om djuren.

-Interaktiva stationer - information med interaktiva medel, exempelvis spel eller skyltar där användaren aktiveras för att nå information.

-Tillgänglig personal - personal runt om i parken som kan svara på frågor, visa eller berätta om det som efterfrågas av besökare.

Informationsskyltar

- ☐ 1 – stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 – stämmer helt
- ☐ Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

Interaktiva stationer (utan djur)

- ☐ 1 – stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 – stämmer helt
- ☐ Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

Tillgänglig personal

- ☐ 1 – stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 – stämmer helt
- ☐ Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

7.2. Jag anser att jag lär mig mest av dessa typer av läraaktiviteter

Förtydligande av läraaktiviteter:

-Djurpresentationer med djur - kortare presentation som ofta hålls vid djurhågn där djuren syns, öppen för alla.

-Djurpresentationer utan djur - kortare presentation som ofta hålls vid djurhågn men där djuren inte syns, öppen för alla.

Djurpresentationer *med* djur

- ☐ 1 – stämmer inte alls
- ☐ 2

- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt
- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

Djurpresentationer *utan* djur

- 1 – stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt
- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

7.3. Jag anser att jag lär mig mest av dessa typer av läraaktiviteter

Förtydligande av läraaktiviteter:

-Visningar med närkontakt med djur - längre guidning i grupp som kan inkludera närkontakt såsom klapp av tamdjur, eller att få stå precis vid stängsel nära ett vilt djurparksdjur.

-Visningar utan närkontakt med djur - längre guidning i grupp med exempelvis mer fokus på berättande om djuren där djuren kan ses på längre avstånd.

Visningar *med* närkontakt med djur

- 1 – stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt
- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

Visningar *utan* närkontakt med djur

- 1 – stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt

- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

7.4. Jag anser att jag lär mig mest av dessa typer av läraaktiviteter

Förtydligande av läraaktiviteter:

-Kurs/lektion med djur - bokad för exempelvis skolklass inom specifikt ämne där djur kan ses på längre avstånd eller på annat sätt inkluderas i kursen/lektionen.

-Kurs/lektion utan djur - bokad för exempelvis skolklass inom specifikt ämne där lektionen endast sker i lokal där djur inte kan ses eller på annat sätt inte inkluderas i kursen/lektionen.

Kurs/lektion *med* djur

- 1 – stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt
- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

Kurs/lektion *utan* djur

- 1 – stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 – stämmer helt
- Vet ej, har aldrig deltagit i denna typ av läraaktivitet

7.5. Annat alternativ på läraaktivitet jag lär mig av

Kryssa i den/de mest passande alternativen.

8. Varför upplever du att dessa läraaktiviteter ger mer än andra? Ange upp till tre alternativ.

- Närkontakt med djur ökade engagemang
- Engagerad/kunnig personal
- Djurslaget intresserade mig

- Ämnet intresserade mig
- Ämnet passade hela familjen
- Läraaktiviteten hölls på en för mig passande nivå
- Designen på skyltarna var tilltalande
- Annat, ge gärna exempel _____

9. Vilka andra faktorer under en läraaktivitet upplever du kan påverka inläring av ny information? Ange upp till tre alternativ.

- Stökig/lugn miljö runtomkring
- Om personalen hördes och var tydlig
- Om personalen var engagerad och kunnig
- Svårighetsnivå
- Plats och tid som läraaktiviteten hölls
- Hur lång tid läraaktiviteten tog
- Annat, ge gärna exempel _____

10. Jag upplever att inläring och engagemang påverkas positivt av närvaron av djur vid olika typer av läraaktiviteter

- 1 - stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 - stämmer helt

Här får du ta ställning till vilken kunskap du tycker att djurparksbesöket har gett. Kryssa i hur väl följande påståenden överensstämmer med din egen åsikt.

11. Jag har fått kunskap om en eller flera av djurparkens arter och dess status i det vilda

- 1 - stämmer inte alls
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 - stämmer helt

12. Jag har fått kunskap om biologisk mångfald och artbevarande

- 1 - stämmer inte alls
- 2
- 3

- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

13. Jag har fått kunskap om hållbar utveckling (ekologisk alt social eller ekonomisk hållbarhet)

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

14. Jag har fått kunskap om hur djurparker jobbar för biologisk mångfald, artbevarande och/eller hållbar utveckling

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

Kryssa i hur väl följande påståenden överensstämmer med din egen åsikt.

15. Jag har fått information om vad jag själv kan göra för att främja en hållbar utveckling

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

16. Jag har blivit mer engagerad i att själv ändra mitt vardagliga beteende för att främja en hållbar utveckling

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

Kryssa i hur väl följande påståenden överensstämmer med din egen åsikt.

17. Jag anser att djurparker har en viktig roll i att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

18.1. Jag anser att djurparker kan göra mer för att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

18.2. Ge gärna exempel på hur djurparker kan göra mer för att utbilda allmänheten om biologisk mångfald, artbevarande och hållbar utveckling

19.1. Jag är positivt inställd till djurparker och dess arbete

- ☐ 1 - stämmer inte alls
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☐ 5
- ☐ 6 - stämmer helt

19.2. Ge gärna en kommentar till frågan ovan

Tack så mycket för din feedback!

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Filippa Jonsson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.